

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เพราะบัณฑิตที่จบการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา จะเป็นกำลังคน (Man power) ที่สำคัญในการดำเนินภารกิจระดับต่าง ๆ และในสาขาต่าง ๆ ของประเทศ ดังนั้นหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษา จึงมีหน้าที่ที่จะรับผิดชอบในการสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ มีความคิดที่จะนำความรู้ประยุกต์ใช้ในงานได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถที่จะอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยการฝึกฝน อบรม บ่มเพาะ ให้มีโอกาสรเรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่น เป็นการสร้างบุคลิกภาพ พัฒนานิสัย และพฤติกรรมให้เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม พร้อมทั้งจะช่วยสร้างสรรค์ประเทศให้เจริญก้าวหน้า (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ , 2527)

มหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นคนอย่างสมบูรณ์ให้แก่บัณฑิตนักศึกษานี้ 2 ลักษณะที่ควบคู่กันไป ในเวลาเดียวกัน กล่าวคือจัดเป็นเนื้อหาวิชาเรียนโดยกำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ สำหรับอีกลักษณะหนึ่งจัดเป็นประสบการณ์ตรง โดยจัดในรูปแบบของการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษา เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาก่อเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งส่วนมากนิสิตนักศึกษาจะใช้เวลานอกห้องเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประสบการณ์ โดยมีส่วนงานของมหาวิทยาลัยทำหน้าที่รับผิดชอบการให้บริการต่าง ๆ แก่นิสิตนักศึกษา คืองานกิจการนิสิตนักศึกษา (Student services หรือ Student affairs) เพราะมหาวิทยาลัยตระหนักเป็นอย่างยิ่งว่า การบริการต่าง ๆ จะสร้างความพร้อมเพื่อการศึกษาเล่าเรียนของนิสิตนักศึกษา ซึ่งต่อไปนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงงานในส่วนนี้ของฝ่ายกิจการนักศึกษา เป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ความหมายและขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 งานบริการและสวัสดิการในมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 งานหอพักนักศึกษา

3.1 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหอพัก

3.2 ประเภทของหอพัก

3.3 การบริหารงานหอพัก

3.4 การให้บริการและสวัสดิการของหอพัก

3.5 การจัดกิจกรรมของหอพัก

ตอนที่ 4 การเติบโตของมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับการจัดตั้งหอพักนักศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหอพักนักศึกษา

ตอนที่ 1 ความหมายและขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัย
งานกิจการนิสิตนักศึกษาในปัจจุบันนี้ ตรงกับชื่อภาษาอังกฤษ เช่น "Student service program", "Student service", "Student affairs", "Student personnel work" และ "Student personnel service" แม้จะเรียกชื่อต่าง ๆ กัน แต่เมื่อพิจารณาลักษณะงานปรากฏว่ามีขอบเขตงานเหมือนกัน คือ เป็นงานด้าน "การให้บริการของสถาบันอุดมศึกษาแก่นิสิตนักศึกษา เป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ในแง่ของการให้คำปรึกษา และด้านสวัสดิการของนิสิตนักศึกษา เช่น การแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ การจัดหางาน บริการหอพัก และที่ปรึกษาองค์การนิสิตนักศึกษา"

ทองเรือน (2525) ให้ความหมายของงานกิจการนิสิตนักศึกษาว่าเป็นการกระทำที่คล้อยตาม หรือส่งเสริมให้ความมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยได้บรรลุความสำเร็จ ซึ่งกระทำโดยการติดต่อสัมพันธ์กับนิสิตนักศึกษาทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นรายกลุ่ม พร้อมทั้งจัดบริการให้แก่นิสิตนักศึกษา รวมทั้งติดต่อประสานงานและสร้างเสริมประสบการณ์ที่มีผลทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาแก่นิสิตนักศึกษา

บุรุษชัย (2525) ให้ความหมายของงานกิจการนิสิตนักศึกษาว่าเป็นงานในด้านการให้บริการของสถาบันอุดมศึกษาแก่นิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่ม ในแง่ของการให้คำปรึกษาและสวัสดิการของนิสิตนักศึกษา เช่นการแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ การจัดหางานบริการหอพัก และที่ปรึกษาองค์การนิสิตนักศึกษา

พยอม (2520) ได้กล่าวถึงหลักเบื้องต้นที่ควรคำนึงในการจัดดำเนินการด้านกิจการนักศึกษาไว้ดังนี้

1. งานด้านกิจการนักศึกษาจัดให้สำหรับนักศึกษาทุกคนในสถาบัน มิใช่จัดให้เฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่มีปัญหา ทั้งนี้เพราะนักศึกษาทุกคนย่อมต้องการความช่วยเหลือจากสถาบันไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง

2. งานด้านกิจการนักศึกษา เป็นกระบวนการต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่วันแรกที่เข้าเรียนจนถึงวันสุดท้าย ไม่ใช่จัดเพียงครั้งสองครั้ง ทั้งนี้เพราะถือว่าชีวิตความปลอดภัย ความเจริญงอกงามของนักศึกษาเป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องการทุกชั้นตอนและตลอดเวลา

3. งานด้านกิจการนักศึกษา ต้องยอมรับในปรัชญาว่าชีวิตนักศึกษานั้นมีคุณค่า มีสิทธิเสรีภาพ เป็นหน้าที่ที่วิทยาลัยจะต้องช่วยปกป้องสิ่งเหล่านี้ให้แก่นักศึกษา

4. งานด้านกิจการนักศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือ การประสานงานกับทุกฝ่ายในวิทยาลัย ไม่ใช่งานที่แยกเป็นอิสระจากหน่วยงานอื่น

5. โปรแกรมต่าง ๆ ที่จัดจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและสังคม และจะต้องยืดหยุ่นได้

Good (1973) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไว้ว่า เป็นงานที่เกี่ยวกับการให้บริการแก่นิสิตนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ในรูปของการให้คำปรึกษาหารือ และการให้สวัสดิการแก่นิสิตนักศึกษา แนวคิดของ Good จึงเน้นในเรื่องของการบริหารหรือสวัสดิการที่สถาบันจะจัดให้แก่นิสิตนักศึกษาเป็นสำคัญ ส่วน Arbuckle (1953) ถือว่างานกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาควรมีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมไปถึงงานที่เกี่ยวกับการรับนักศึกษา การบริการตรวจสอบสภาพอนามัยของนักศึกษา การประชุมพิเศษ บริการให้คำปรึกษาหารือ การแนะแนว การให้บริการ และความสะดวกเกี่ยวกับพิธีทางศาสนา การจัดบริการเรื่องที่หักอาตัยรวมทั้งการจัดบริการอาหารอีกด้วย แนวคิดของ Arbuckle จึงสอดคล้องกับความเห็นของ Rose (1969) ผู้ซึ่งให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องปัญหาและอุปสรรค ของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคพื้นเอเชียอย่างกว้างขวาง และได้สรุปถึงขอบข่ายของงานด้านกิจการนักศึกษาว่าประกอบด้วย การจัดสวัสดิการต่าง ๆ แก่นักศึกษา การให้คำปรึกษาหารือในทางจิตวิทยา บริการด้านสุขภาพอนามัย การให้บริการด้านอาคารสถานที่ บริการจัดหางาน การช่วยเหลือทางการเงิน บริการแนะแนว การจัดกิจกรรมนักศึกษา การควบคุมดูแลในเรื่องระเบียบวินัยต่าง ๆ บริการเกี่ยวกับหอพัก อาหาร และการสนับสนุนในเรื่องความร่วมมือระหว่างอาจารย์และนักศึกษา

Williamson and Sarbin (1956) ได้กล่าวถึงงานด้านกิจการนักศึกษาว่า เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของงานด้านบริการ และสวัสดิการนักศึกษา
2. การกำหนดนโยบายและแนวทาง เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายยอมรับในนโยบายนั้น ๆ
3. การประสานงานต่าง ๆ กับฝ่ายธุรการและฝ่ายวิชาการของสถาบัน

4. การสร้างเสริมความสัมพันธ์เพื่อความร่วมมือของบุคลากรในการปฏิบัติงาน
5. การคัดเลือก มอบหมายงานและนิเทศบุคลากร
6. งานเกี่ยวกับการเงินของฝ่ายกิจการนักศึกษา
7. การฝึกอบรมบุคลากรภายในฝ่ายของตน
8. การจัดเก็บและรักษาทะเบียนนักศึกษา
9. การริเริ่มทดลองและแสวงหาวิธีการใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน
10. การประเมินการดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษา

โดย Williamson ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการในการบริหารงานด้านกิจการนักศึกษาว่า ควรจะได้คำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ควรถือหลักว่าการจัดการศึกษาในสถาบันชั้นสูงจะต้องพยายามให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน
2. ควรถือหลักว่าการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และศักยภาพของนักศึกษาแต่ละคนเป็นสำคัญ
3. ควรถือหลักว่า การศึกษาในห้องเรียนไม่เป็นการเพียงพอ การจัดบริการและสวัสดิการต่าง ๆ เช่น บริการห้องสมุด การจัดห้องปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมทางวิชาการ และสังคม บริการเรื่องความสะดวกสบายต่าง ๆ ก็ล้วนแต่มีความสำคัญในการให้การศึกษทั้งสิ้น

Tripp (1970) ได้สรุปถึงภาระหน้าที่ในงานด้านกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป ทั้งในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยไว้ 4 ประการได้แก่

1. ภารกิจด้านสวัสดิการ เช่น บริการแนะแนว บริการเรื่องสุขภาพอนามัย บริการเรื่องอาหาร บริการด้านการเงิน บริการทดสอบ การจัดหางาน งานศิษย์เก่า
2. ภารกิจด้านการควบคุม เช่น การรับนักศึกษาเข้าเรียน การเก็บรักษาทะเบียนประวัติ การดำเนินการเรื่องวินัยนักศึกษา
3. ภารกิจด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น องค์การนักศึกษา กิจกรรมทางสังคม และวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน
4. ภารกิจเกี่ยวกับการสอน เช่น การจัดปฐมนิเทศ การสอนซ่อมเสริม การจัดนิสิตนักศึกษาออกฝึกสอน หรือฝึกงานตามที่ต่าง ๆ

Fitzgerald (1970) ได้รวบรวมความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ จะจัดแบ่งงานบุคลากรนิสิตนักศึกษาที่สภานักศึกษาควรดำเนินการ เพื่อให้บริการแก่นิสิตนักศึกษาดังนี้ คือ

1. งานการบริหาร
  - 1.1 จัดตั้งหน่วยงานบริหารและคณะผู้ดำเนินการรับผิดชอบ
  - 1.2 แบบแผนการบริหาร และการพัฒนางานบุคลากรนิสิตนักศึกษา
  - 1.3 การจัดการและกฎเกณฑ์ระเบียบวินัย
  - 1.4 ทะเบียน นิสิตนักศึกษา
  - 1.5 งบประมาณ
  - 1.6 การประเมินผล
2. งานบริการแก่นิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่ม
  - 2.1 การปฐมนิเทศ
  - 2.2 ที่พักอาศัยทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย
  - 2.3 กิจกรรมนอกหลักสูตรและการจัดการ
3. งานบริการแก่นิสิตนักศึกษาเป็นรายบุคคล
  - 3.1 บริการรับนิสิตนักศึกษา
  - 3.2 บริการช่วยเหลือด้านการเงิน
  - 3.3 บริการให้คำปรึกษา
  - 3.4 บริการด้านสุขภาพ
  - 3.5 บริการจัดหางาน
4. งานโครงการพิเศษอื่น ๆ
  - 4.1 โครงการเฉพาะนิสิตนักศึกษาหญิง
  - 4.2 โครงการเฉพาะนิสิตนักศึกษาสูงอายุ นิสิตบัณฑิตวิทยาลัย นิสิตที่แต่งงานแล้ว และนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ

จากแนวความคิดเรื่องงานกิจการนักศึกษาดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่างานกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจะเกี่ยวข้อง และครอบคลุมการดำเนินงาน 3 ลักษณะคือ ประการแรก งานกิจการนักศึกษาเป็นการดำเนินการเพื่อการสร้างเสริมและพัฒนาบุคลิกภาพ และคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรมนักศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กิจกรรมส่งเสริมทุนบำราศศิลปวัฒนธรรม พัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมสหนาการ เป็นต้น ประการที่สอง งานกิจการนักศึกษาเป็นงานที่ช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา เช่น การแนะแนว บริการให้คำปรึกษาหรือบริการเรื่องสุขภาพอนามัย การจัดสวัสดิการเรื่องการเงินหรือทุนการศึกษา หอพักนักศึกษา เป็นต้น ประการที่สาม งานกิจการนักศึกษาเป็นงานที่เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับนักศึกษา เป็นต้นว่า การปกครอง

และวินัยนักศึกษา การปฐมนิเทศและปัจฉินิเทศ ตลอดจนการดูแลในเรื่องความปลอดภัยของนักศึกษา

ตอนที่ 2 งานบริการและสวัสดิการในมหาวิทยาลัย

งานบริการและสวัสดิการในมหาวิทยาลัย เป็นส่วนหนึ่งของงานกิจการนิสิตนักศึกษา ดังนั้นจึงมีปรัชญาแนวความคิดและการทำงานที่สอดคล้องกับนโยบายของสถาบันว่า นิสิตนักศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาไปจนถึงขีดสุดของความสามารถของแต่ละบุคคลในการปรับปรุงตนเอง และในการใช้ชีวิตในสังคมได้ดีที่สุด หลักสูตรทางการศึกษาที่นักศึกษาได้รับจากสถาบันยังไม่ใช่เป็นการเพียงพอ สถาบันจะต้องจัดบริการด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนานักศึกษาตามความเหมาะสม และสภาพของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนิสิตนักศึกษาและเป้าหมายของสถานันอุดมศึกษานั้น ๆ

เยาวลักษ์ณ์ (2524) กล่าวถึงประเภทของงานบริการนิสิตนักศึกษา ออกเป็น

1. การดูแล ได้แก่ การดูแลบ้านพักอาศัย การดำรงชีวิตทางสังคม องค์การนิสิตนักศึกษาและการปกครอง สุขภาพและการพักผ่อน การให้คำปรึกษา และการดูแลสิ่งพิมพ์ของนิสิตนักศึกษา

2. การให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือ หางานให้ทำ จัดทุนการศึกษา การให้ยืมเงิน และการหางานให้ทำ หลังจากจบการศึกษาแล้ว

3. ความรับผิดชอบ ได้แก่ การรับนิสิตนักศึกษาเข้ามหาวิทยาลัย การลงทะเบียน การจัดโปรแกรมให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำเกี่ยวกับด้านการเรียน การสอน การเก็บบันทึกคะแนนสอบ และการทำรายงานด้านวิชาการ

สำเนาว่า (2525) กล่าวถึงบริการที่สถาบันการศึกษาควรจัดเพื่อช่วยเหลือ นิสิตนักศึกษามีดังนี้คือ บริการสถานที่รักษาพยาบาล ศูนย์ให้คำปรึกษาและแนะนำ งาน ทุนการศึกษา งานหอพักและอาคาร งานกิจกรรมนักศึกษา งานทะเบียนประวัติ งานวินัย บริการจัดหางาน บริการปฐมนิเทศ และปัจฉินิเทศ และบริการด้านสวัสดิการอื่น ๆ เช่นการจัดเรียนรักษาคืนแค้น งานไปรษณีย์ เป็นต้น

Deighton กล่าวถึงขอบเขตของบริการนิสิตนักศึกษา แบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การรับนิสิตนักศึกษาและการปฐมนิเทศ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความเหมาะสมกับความถนัดและความสนใจ ในการเลือกวิชาเรียน และสาขาอาชีพ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาโดยเฉพาะเป็นผู้ช่วยเหลือ

2. บริการสุขภาพ เป็นบริการช่วยเหลือทางด้านสุขภาพ และอำนวยความสะดวกแก่นิสิตนักศึกษาโดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้นำดำเนินงาน

3. การจ้าง และการจัดหางาน ให้ทำหลังจากจบการศึกษาและการให้ความช่วยเหลือในการจัดหางานให้นิสิตนักศึกษาที่ต้องออกจากการศึกษากลางคัน

4. หลักสูตรและการสอน นิสิตนักศึกษาจะประสบความสำเร็จในการเรียนนั้นขึ้นอยู่กับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับปฏิกิริยาของนิสิตนักศึกษา และของอาจารย์ รวมทั้งสิ่งที่สอนในชั้นเรียน

เมื่อประมวลความคิดทางด้านการบริการและสวัสดิการจากนักการศึกษาแล้วจะพบว่างานบริการและสวัสดิการของสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะแบ่งออกเป็นงานบริการแนะแนวและจัดหางาน บริการที่พักอาศัย บริการสุขภาพ บริการด้านทุนการศึกษา และบริการอื่น ๆ ที่ทางสถาบันสามารถจะจัดหาให้นิสิตนักศึกษาตามความเหมาะสม เช่น บริการรถประจำทาง บริการไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ทางไกล เป็นต้น

ตอนที่ 3 งานหอพักนักศึกษา

งานหอพักนักศึกษาเป็นบริการอย่างหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาที่จัดให้กับนิสิตนักศึกษา และเป็นโอกาสที่ดีอย่างยิ่งต่อสถาบันนั้น ๆ ที่จะใช้หอพักเป็นสถานที่ที่จะทำให้เกิดนิทานหรือความมุ่งหวังของการผลิตบัณฑิตบรรลุวัตถุประสงค์ ในการที่จะธำรงความเป็นเลิศทางวิชาการ และสร้างเสริมบัณฑิตที่มีความเพียบพร้อมไปด้วยลักษณะที่พึงปรารถนา มีคุณธรรม จริยธรรม และมุ่งมั่นที่จะใช้วิชาการให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในอนาคต ดังนั้นหอพักจะเป็นแหล่งที่มหาวิทยาลัยจะให้ทั้งทางด้านความรู้ การปรับปรุงบุคลิกภาพ ความมีระเบียบวินัย และการแสดงออกทั้งทางกาย วาจาใจ ได้อย่างดี (วัลลภา, 2528) นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาที่จัดหอพักให้นิสิตนักศึกษาเข้าพักอาศัย ควรให้ความอบอุ่นและดูแลนิสิตนักศึกษาเช่นเดียวกับผู้ปกครองที่ดูแลบุตรหลานด้วย เนื่องจากนิสิตนักศึกษาเหล่านี้ได้พ้นจากอ้อมอกของผู้ปกครองมา ทางสถาบันจึงควรจัดผู้ที่มีความรับผิดชอบเอาใจใส่เพื่อดูแลนิสิตนักศึกษาเหล่านั้น สืบทอดจากผู้ปกครอง และสืบทอดเจตนารมณ์ของบิดามารดาของสถาบันด้วย

3.1 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหอพัก

Sifferd (1958) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของหอพักไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่สอดคล้องกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
2. เพื่อจัดการ และ เปิดโอกาสให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกลุ่ม ผักผ่อน
ประชาธิปไตย
3. เพื่อเอื้อหรือผลักดันให้เกิดสุนทรีย์ที่ดี และรักนันทนาการ
4. เพื่อให้เกิดพัฒนาการทักษะทางสังคมทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย
5. เพื่อส่งเสริมการปรับตัวเองให้เข้ากับปัญหาในชีวิตประจำวันได้

Packwood (1977) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดหอพัก ไว้ 2 ประการใหญ่ ๆ คือ เพื่อควบคุมและปรับพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาให้เหมาะสม และ เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เจริญงอกงามเป็นพลเมืองดีของสังคม

Mueller (1961) ได้วิจัยหอพักต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นที่พักอาศัย เพื่อส่งเสริมการศึกษาทางวิชาการเพื่อพัฒนาบุคคล เพื่อประชาสัมพันธ์ และ เพื่อปกครองดูแลวินัยนิสิตนักศึกษา

Olsen (1967) ได้ระบุวัตถุประสงค์ของหอพักไว้ว่า เพื่อผลสัมฤทธิ์ในระดับสูงสุดทางด้านวิชาการ และพัฒนาเอกัตบุคคล

Riker (1971) (อ้างถึงใน นิภา วงษ์พัฒน์พงษ์, 2532) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดหอพักว่า โดยพื้นฐานก็เพื่อจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกทางกายภาพ เป็นสถานที่ที่อาศัย และมีส่วนช่วยสนับสนุนในการศึกษา โดยแบ่งเป็น 4 ประการคือ

1. สร้างชุมชนที่มีความเป็นอยู่ที่น่าพอใจและเป็นระเบียบ ชุมชนเช่นนี้จะมีส่วนทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตนักศึกษาในหอพักดีขึ้น ส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนและความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย

2. เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาการที่เหมาะสมกับความเป็นนักศึกษา และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

3. เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของศูนย์ศึกษา และอาศัยให้เป็นไปตามธรรมชาติ มีความสัมพันธ์ และสนุกสนานกิจกรรมในหอพักได้ตลอดเวลา

4. เพื่อจัดประสบการณ์ให้นักศึกษามีความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ และปรับปรุงการเรียนให้ประสบความสำเร็จ ผูกให้มีความสัมพันธ์ โดยมีการจัดให้เป็นกระบวนการที่มีผลต่อการปฏิบัติจริง

ทองเรียน อมรัชกุล (2525) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการบริการอาหาร และหอนอน (Food and Housing service) ว่ามีวัตถุประสงค์ในการจัดการบริการอาหารและหอนอน ดังต่อไปนี้

1. เพื่อจัดให้นิสิตนักศึกษาได้มีสถานที่สำหรับรับประทานอาหารและใช้เป็นที่พักอาศัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยเสียค่าใช้จ่ายถูกต้องตามควรแก่สภาพ

2. เพื่อจัดให้สถานที่กินอยู่หลับนอนของนิสิต เป็นห้องทดลองสำหรับการเรียนรู้อย่างแท้จริง

3. เพื่อจัดให้บริการอาหารและหอนอน เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการของนิสิตในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ

4. เพื่อสร้างนิสัยในการ "รู้จักกินรู้จักอยู่" ให้กับนิสิต ซึ่งเป็นคุณลักษณะประจำตัวตลอดไป

5. เพื่อช่วยให้หลักสูตรของมหาวิทยาลัยได้เกิดมีบูรณาการทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงแก่นิสิตนักศึกษา

6. เพื่อเป็นศูนย์กลางที่จะให้นิสิตและอาจารย์ ตลอดจนผู้บริหารของมหาวิทยาลัย ได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

ส่วน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2530) มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหอพักดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือนิสิตชั้นปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด และไม่มีที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อช่วยเหลือนิสิตที่มีที่พักไม่สะดวกต่อการศึกษา

3. เพื่อฝึกให้นิสิตรู้จักการอยู่ร่วมกัน เคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อส่วนรวม และสามารถดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง

4. เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตต่างคณะ ซึ่งมีพื้นฐานความรู้และความสนใจแตกต่างกันได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

การจัดหอพักนักศึกษาของวิทยาลัยครู มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านที่พักอาศัยแก่นักศึกษา ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดและผู้ที่ไม่มีที่พักอาศัยอยู่ใกล้บริเวณสถานศึกษา

2. เพื่อฝึกอบรมนักศึกษาให้รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกันในด้านการทำงานอย่างมีระเบียบ ความสามัคคี ความรับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวม และความมีวินัยในตนเอง

3. เพื่อให้นักศึกษาได้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และวิชาชีพอื่น ๆ รวมถึงการพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมจะออกไปประกอบอาชีพดังกล่าว (สายหยุด จำปาทอง : อ้างถึงใน นิภา วงษ์พิพัฒน์พงษ์)

จากการศึกษารายละเอียดของวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหอพักนักศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศแล้ว จะพบว่า มีลักษณะคล้ายคลึงกันโดยเน้นวัตถุประสงค์หลักคือ การจัดตั้งหอพักนักศึกษาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย และเป็นสถานที่ที่จะสร้างเสริมพัฒนาการให้นักศึกษาในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ความเป็นผู้นำ มีวินัยต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักการใช้ชีวิตที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักรักและส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี แต่หอพักของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ยังขาดการจัดโปรแกรมการศึกษาต่าง ๆ ที่หอพักในต่างประเทศจัดให้นักศึกษา แต่อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ของหอพักนักศึกษาจะระบุไว้เพื่ออำนวยความสะดวกด้านที่อยู่อาศัยและเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ถ้าไม่มีการนำเอาวัตถุประสงค์ไปปฏิบัติ หอพักก็จะไม่เกิดประโยชน์แก่นักศึกษาเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหอพักนักศึกษาจะต้องชัดเจน และง่ายต่อการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหอพัก

3.2 ประเภทของหอพัก

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) ได้แบ่งหอพักออกเป็นประเภทใหญ่ 2 ประเภทคือ หอพักที่มหาวิทยาลัยจัดดำเนินการและหอพักเอกชน หอพักที่มหาวิทยาลัยจัดให้โดยสากลแบ่งเป็น 4 ประเภทคือ

1. ประเภทห้องพักรับประทานอาหาร หมายถึง ลักษณะหอพักที่จัดแบ่งเป็นห้อง ๆ ให้นักศึกษาอยู่โดยมีเครื่องเรือนที่จำเป็น เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ เตียง ที่นอน หมอน ปลอกหมอน หรือผ้าปูที่นอน บริการทำความสะอาดและบริการอาหารให้ด้วย บางแห่งอาจจะไม่มีบริการอาหาร หรือบริการทำความสะอาด แล้วแต่อัตราที่กำหนด

2. ประเภทห้องชุด หอพักประเภทนี้มักจะสร้างขึ้น เพื่อให้นักศึกษามีชีวิตที่มีครอบครัว และนำครอบครัวมาอยู่ด้วยในขณะศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมีห้องรับแขก ห้องครัว ห้องนอน ห้องน้ำ และห้องอื่น ๆ ตามสมควร หอพักประเภทนี้ไม่ควรจะมีบริการอาหาร เพราะถือว่าห้องชุดแต่ละชุดมีครัวของตนเองอยู่แล้ว

3. ประเภทช่วยกันทำงาน บางมหาวิทยาลัยมีนโยบายฝึกให้นักศึกษารับผิดชอบ ฝึกการเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน ดังนั้นจึงเปิดโอกาสให้นักศึกษากลุ่มละ

ประมาณ 10 คน อยู่ในหอพักเล็ก ๆ ซึ่งจัดเป็นบ้านเป็นหลัง ๆ มีครัว ห้องรับแขก ห้องน้ำ มีเตอร์ไฟและน้ำ ในแต่ละห้อง ผู้ที่มหาวิทยาลัยรับเข้าอยู่ในหอพักประเภทนี้ จะต้องช่วยกันทำความสะอาด ช่วยกันทำอาหาร โดยมีเวรทำงาน ดูแลความเรียบร้อย ค่าใช้จ่าย ค่าไฟ ค่าอาหาร และค่าเช่าบ้าน เหลือกันออกแต่ละเดือนไป ผู้ที่อยู่ในหอประเภทนี้จะต้องทำงานบ้านของตนเอง ค่าใช้จ่ายจะถูกกว่าการอยู่ประเภทหอพัก แต่จะต้องเสียเวลาทำความสะอาดบ้าน ห้องน้ำ ล้างซาม ซักกับข้าว ทำกับข้าวเอง มหาวิทยาลัยไม่มีคนควบคุม แต่วางกฎระเบียบไว้ และสามารถตรวจสอบได้เป็นครั้งคราวอีกด้วย

4. หอพักประเภทบ้านเคลื่อนที่ในต่างประเทศ นิยมบ้านเคลื่อนที่ที่จัดทุกอย่าง ทุกอย่าง กระทัดรัด ประหยัดเนื้อที่ สามารถบรรจุห้องรับแขก ห้องครัว ห้องน้ำ ห้องนอนไว้ในบ้านสี่เหลี่ยมผืนผ้าเล็ก ๆ บ้านเหล่านี้เหมาะสมสำหรับนิสิตนักศึกษา ระดับบัณฑิต เพราะมีที่อยู่เป็นเอกเทศ จำลองแบบบ้านเคลื่อนที่ แต่ไม่มีล้อ และมีความเป็นส่วนตัวอยู่มาก

สำเนา ขจรศิลป์ (2525) ได้รวบรวมประเภทของหอพักไว้ 10 ประเภท คือ

1. Dormitory เป็นหอพักแบบแรก มีขนาดเล็ก และสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย และอบรมระเบียบวินัยนักศึกษา

2. Residential Hall เป็นหอพักขนาดใหญ่มาก มีบุคลากรรับผิดชอบอยู่ 2 ฝ่าย คือฝ่ายที่พักและอาหารกับฝ่ายที่ปรึกษา ซึ่งคอยให้คำปรึกษาและแนะนำ และร่วมกิจกรรมกับนักศึกษา เพื่อพัฒนานักศึกษาทางด้านสังคม ร่างกายและจิตใจ

3. Fraternity เป็นหอพักนักศึกษาชาย เป็นพวกมีฐานะดี มีตระกูล พวกนี้จะปกครองกันเอง มีการอบรมมารยาทระเบียบวินัย เน้นการเป็นผู้ดี และมีผลการเรียนที่ดี รุ่นพี่จะคอยช่วยเหลือด้านการเรียนรุ่นน้อง มีธรรมเนียมประเพณีในหอพักกันเอง ซึ่งส่งเสริมทักษะในการเข้าสังคม มักมีผู้นำอยู่ดูแล 1 คน

4. Sorority เป็นหอพักนักศึกษาหญิง ซึ่งมีรูปแบบและแนวทางแบบเดียวกับหอพักแบบ Fraternity

5. Cooperative house เป็นหอพักของนักศึกษาทุกคน ทุกคนต้องร่วมกับรับผิดชอบหน้าที่ต่าง ๆ ในหอพัก ดูแลกันเอง มีระบบแบ่งงานกันทำ

6. Coeducational housing เป็นหอพักที่จัดแบบสหเพศ มีทั้งนักศึกษาหญิงและนักศึกษาชายในหอพักเดียวกัน ใช้โรงอาหาร ห้องสมุด และบริเวณต่าง ๆ ด้วยกัน แต่นักศึกษาหญิง-ชาย จะไม่อยู่ร่วมห้องเดียวกัน แต่ใช้ห้องสมุดและบริเวณต่าง ๆ ด้วยกัน

และ Greenleaf (1970) ได้พูดถึงหอพักประเภทนี้เพิ่มเติมว่า นอกจากจะมีบริการด้านต่าง ๆ แล้ว ยังมีคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมโปรแกรมต่าง ๆ สำหรับนักศึกษาอีกด้วย

7. Residential college เป็นหอพักขนาดใหญ่ มีตึก 3-4 หลังติด ๆ กัน เป็นที่ตั้งของคณะวิชา ในตึกจะมีห้องเรียน ห้องสมุด ห้องทำงานอาจารย์ ห้องพักอาจารย์ ห้องพักนักศึกษา และที่รับประทานอาหารร่วมกัน

8. University apartment เป็นอาคารห้องแถว 2 ชั้น สำหรับนักศึกษาที่มีครอบครัวแล้วเช่าอยู่อาศัย โดยเสียค่าเช่าในราคาถูกกว่า Apartment เอกชน

9. Off-campus housing เป็นที่พักนอกเขตมหาวิทยาลัย เป็นของเอกชน

10. Living-learning center เป็น Residential hall ขนาดใหญ่ มีนักศึกษาชาย-หญิงอยู่ร่วมกันแบบ Coeducational Housing มีชั้นเรียน ห้องฝึกงาน ห้องสมุด ห้องทำงานอาจารย์อยู่ในอาคารนั้นด้วย นักศึกษาจะเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมทุกอย่างเอง โดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้แนะนำช่วยเหลือ

Korff and Norton (1977) กล่าวว่าในช่วงกลางปี ค.ศ.1970 ในสหรัฐอเมริกา ได้แบ่งหอพักออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. หอพักขนาดใหญ่หรือหอพักรวม (Large dormitories a dormitory complexes) เป็นหอพักที่สามารถจุนักศึกษาได้ 100-1,000 คน ห้องที่จัดมี 3 ประเภทคือ ห้องสำหรับ 2 คน ห้องเดี่ยว และห้องรวม ที่จุนักศึกษาได้ 6-8 คน ในหอพักนี้มีห้องรับประทานอาหารขนาดใหญ่ และมีบริเวณพักผ่อน สำหรับอ่านหนังสือ หอพักประเภทนี้สถาบันจะเป็นผู้จัด

2. กลุ่มบ้านเล็ก ๆ (Small-group houses) คือ หอพักการศรัทธา (Fraternity) และหอพักชนิษฐภาค (Sorority) หอพักประเภทนี้เป็นหอพักเก่าวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย จะมีส่วนในการดำเนินการอยู่ ส่วนหอพักใหม่สมาคมศิษย์เก่าเป็นผู้ดำเนินการเอง หอพักนี้เป็นหอพักสำหรับนักศึกษาที่มีฐานะดี ในหอพักจะมีนักศึกษาประมาณ 25-50 คน การจัดการศึกษาในหอพักนี้จะประสบความสำเร็จมากที่สุด และ เป็นหอพักที่เกิดขึ้นมาจากการเสียสละเพื่อสังคมอย่างสูง

3. ห้องชุดในบ้านเช่า (Apartments) เป็นห้องเช่าสำหรับนักศึกษาที่แต่งงานแล้วอยู่กันเป็นครอบครัว ไม่มีการจัดโปรแกรมการศึกษาในที่พักประเภทนี้ และแต่ละห้องมีลักษณะแตกต่างกันเล็กน้อย

และสำหรับหอพักเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีส่วนคล้ายกันในลักษณะให้เช่าห้องพัก และมีเจ้าของอยู่ร่วมด้วย หรือให้เช่าบ้านเป็นหลัก ๆ แล้ว

แต่เจ้าของบ้านจะจัดให้ กล่าวโดยสรุปก็จะได้ว่าประเภทของหอพักนักศึกษาจะมีตั้งแต่ขนาดใหญ่ที่สามารถบรรจุนักศึกษาได้จำนวนมาก มีการจัดบริการสวัสดิการและกิจกรรมภายในหอพักให้นักศึกษาอย่างเหมาะสม ส่วนหอพักขนาดเล็กที่จัดให้กับนักศึกษาที่มีฐานะค่อนข้างดี จะมีจำนวนนักศึกษาประมาณ 25-50 คน ที่พักอยู่ร่วมกัน ความเป็นอยู่ค่อนข้างสะดวกสบาย และเป็นพวกที่เรียนอยู่ในเกณฑ์ดี แต่สำหรับหอพักสำหรับนักศึกษาที่ฐานะการเงินไม่ค่อยดีจะต้องช่วยกันทำงานภายในหอพักและเฉลี่ยค่าใช้จ่ายกันเอง ดูแลตนเองด้วย สำหรับนักศึกษาที่มีครอบครัวแล้วก็จะ เป็นหอพักแบบห้องชุดที่มีเครื่องใช้ที่จำเป็นให้

3.3 การบริหารงานหอพัก

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528) กล่าวว่า ระบบบริหารหอพักของมหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ จะแบ่งได้เป็น 2 สำนักงานคือ สำนักงานหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยและสำนักงานประจำแต่ละหอพัก

ก. สำนักงานใหญ่ หรือสำนักงานหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัย

มีหน้าที่หลักอยู่ 5 หน่วยงานคือ

1. ธุรการ มีหน้าที่รับใบสมัคร โต้ตอบจดหมาย จัดหอพัก จัดคู่คนเข้าอยู่
2. บุคลากร ดูแลเจ้าหน้าที่ ดูแลคนงาน ภารโรง ช่างเทคนิคที่พานเกี่ยวกับหอพัก
3. สวัสดิการ บริการกิจกรรมต่าง ๆ
4. การเงิน เก็บเงิน ออกใบเสร็จ คำนวณเงินค่าประกัน รับเรื่องขอผ่อนผันการชำระเงิน
5. ซ่อมแซมบำรุงรักษา อุปกรณ์ไฟฟ้า น้ำ สนาบหิ้ว และอาคารสถานที่

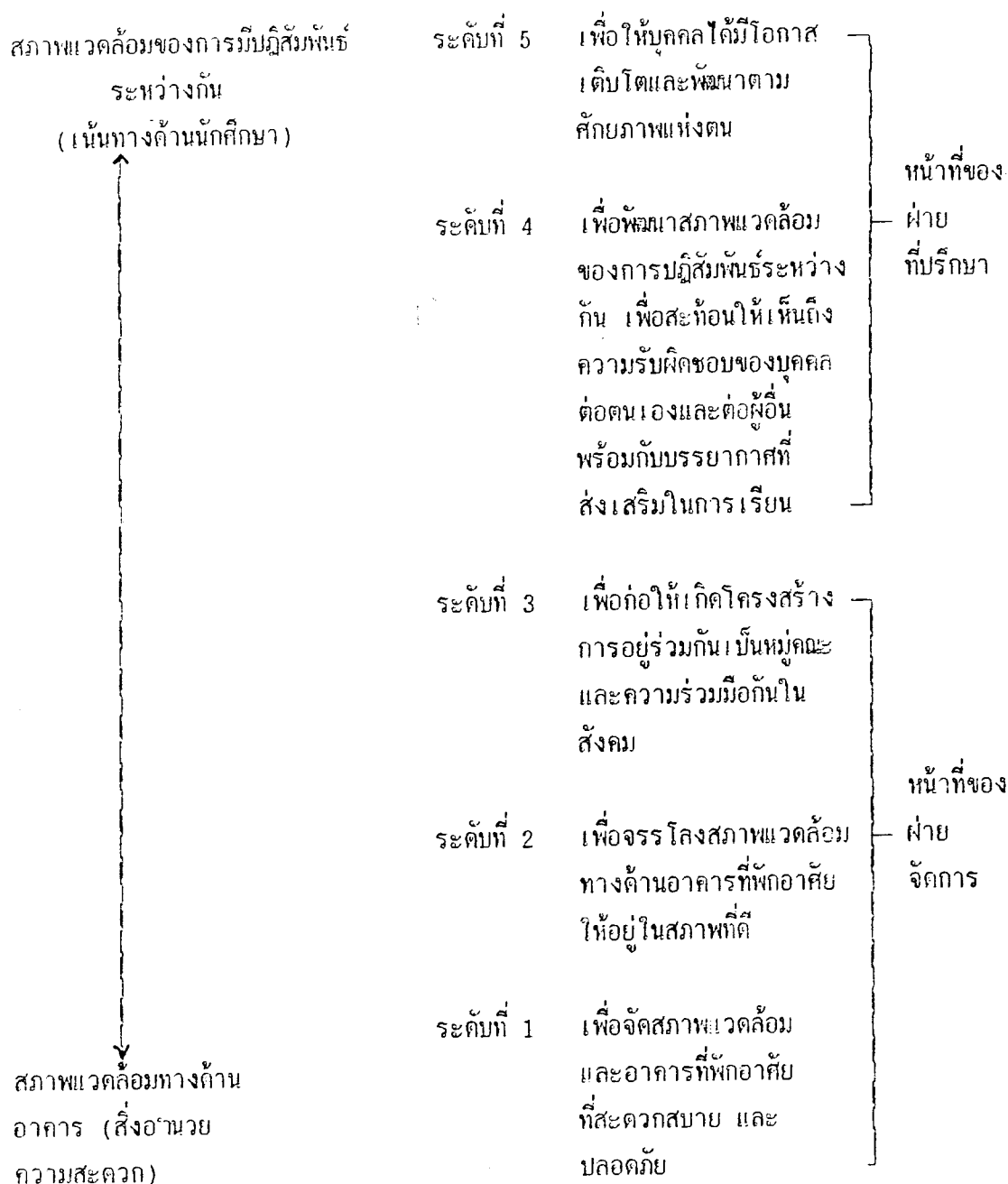
ข. สำนักงานย่อยประจำแต่ละหอพัก

ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ แก่ผู้อยู่ มีเจ้าหน้าที่ประจำหอพักอย่างน้อย 7 คน เพื่อเป็นผู้ประสานงานระหว่างสำนักงานใหญ่และสำนักงานประจำแต่ละหอพัก เจ้าหน้าที่นี้ควรทำงานเต็มเวลา และไม่ควรเป็นอาจารย์ โดยทำหน้าที่เกี่ยวกับติดต่อประชาสัมพันธ์ ทำงานธุรการ ควบคุมคนงาน ภารโรง และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ควบคุมดูแลหอพักทั้งหมด ดูแลอุปกรณ์ทั้งหอพัก ดูแลความสะอาดและความสงบเรียบร้อยภายในหอพัก

สำเนา วุฒิสถาบัน (2525) กล่าวว่าในสายงานหอพักนักศึกษาโดยทั่วไปแล้ว การบริหารงานของหอพักนักศึกษา จะประกอบด้วยบุคลากร 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายจัดการ และฝ่ายที่ปรึกษา โดยฝ่ายจัดการจะทำหน้าที่คล้ายฝ่ายจัดการโรงแรม เช่น ในหอพักนักศึกษาแต่ละหลังจะมีผู้จัดการใหญ่ รับผิดชอบทั้งหมด และมีผู้จัดการฝ่ายที่พัก และผู้จัดการฝ่ายอาหาร ผู้จัดการแต่ละฝ่าย เช่น ฝ่ายที่พักจะมีบุคลากรจำนวนมากตั้งแต่ผู้ช่วยผู้จัดการลงไปถึงภารโรง ผู้จัดการใหญ่ในหอพักแต่ละแห่งจะเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาด้านการบริหารธุรกิจหรือการบริหารโรงแรม

สำหรับบุคลากรฝ่ายที่ปรึกษานั้น ในหอพักนักศึกษาแต่ละแห่งจะมีหัวหน้าที่ปรึกษา (Head advisor) หนึ่งคน ซึ่งโดยทั่วไปจะได้รับการศึกษาระดับปริญญาโท สาขากิจการนักศึกษา (Student affairs) หรือสาขาการให้คำปรึกษา (Counseling) ทำหน้าที่รับผิดชอบความเป็นอยู่ทั่วไป ด้านวินัยและการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนานักศึกษาหอพัก หอพักนักศึกษาแต่ละแห่งจะมีที่ปรึกษา (Advisors) อีกจำนวนหนึ่ง โดยทั่วไปจะมีที่ปรึกษา 1 คนต่อนักศึกษา 300 คน เพื่อทำหน้าที่ช่วยหัวหน้าที่ปรึกษา สำหรับมหาวิทยาลัยในเมืองไทย ดังเช่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีอาจารย์ที่ปรึกษาหอพัก ประจำหอพักละ 1 คน รับผิดชอบดูแลนักศึกษาประมาณ 120 คน โดยอยู่ในวาระคราวละ 1 ปี หอพักนิสิตจุฬาฯ จะมีอาจารย์ที่ปรึกษา 1 คน ต่อนิสิตประมาณ 100 คน

สำหรับ Riker และ Decoster (quoted in Decoster and Mable, 1974) ได้เสนอรูปแบบของวัตถุประสงค์ทั่วไปของการจัดหอพักนักศึกษา โดยแยกแยะหน้าที่ในการดำเนินการบริหารงานหอพักของเจ้าหน้าที่ 2 ฝ่าย ดังนี้

จากรูปแบบของ Riker และ Decoster จะเห็นว่าการดำเนินงานของหอพัก จำเป็นต้องอาศัยบุคลากร 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายที่ปรึกษาและฝ่ายจัดการ ซึ่งทั้งสองฝ่ายนี้จะบริหารงานได้ดี ต้องเข้าใจวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหอพัก ว่า จะบริหารงานอย่างไรจึงจะบรรลุความต้องการทั้ง 5 ระดับของนักศึกษาได้ โดยฝ่ายจัดการจะดำเนินการรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดที่พักอาศัยและอาหาร ส่วนฝ่ายที่ปรึกษา ก็จะประกอบไปด้วยคณะที่ปรึกษาหอพัก ซึ่งมีหน้าที่ในการแนะนำและจัด

กิจกรรม เพื่อพัฒนานักศึกษา ทั้งสองฝ่ายจะต้องทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ จะทำให้วัตถุประสงค์ทั้ง 5 ระดับนี้ผสมผสานกลมกลืนกันอย่างต่อเนื่อง และนักศึกษาจะมีความต้องการในแต่ละระดับแตกต่างกัน ความสำเร็จในขั้นใดขั้นหนึ่ง จะขึ้นอยู่กับความสำเร็จที่นักศึกษาได้รับความต้องการของคนในระดับต้น ๆ เช่น นักศึกษาจะไม่เกิดความสนใจต่อการศึกษาและวัฒนธรรมมากขึ้น (ระดับที่ 4) ถ้านักศึกษายังได้ยั้งเสียวรบกวนอยู่ตลอดเวลาในที่พักอาศัยของตน (ระดับ 3) หรือถ้าเขาได้รับการตอบสนองในด้านอาคารสถานที่พักอาศัยไม่ดี (ระดับ 1) เป็นต้น

ดังนั้นการบริหารงานหอพักจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ และความต้องการพื้นฐานของนักศึกษาด้วย โดยการจัดบริการด้านที่อยู่อาศัยที่สะดวก ปลอดภัย และมุ่งส่งเสริมทางการศึกษา และพัฒนานิสิตนักศึกษาที่อาศัยทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามหลักการอุดมศึกษา

3.4 การให้บริการและสวัสดิการ

ทองเรือน (2525) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการให้บริการและสวัสดิการแก่นักศึกษาว่า มหาวิทยาลัยควรให้บริการและสวัสดิการแก่นักศึกษาทั้งที่อยู่หอพักและนอกหอพัก ได้แก่ การให้บริการอาหาร และนอน นอกเหนือจากบริการด้านวิชาการตามหลักสูตรการศึกษาแล้ว โดยบริการอาหาร ก็ควรจะถูกหลักอนามัย มีความสะอาดและปริมาณที่เหมาะสม มีผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารมาวิเคราะห์ด้วย ส่วนในด้านหอพักนิสิตนักศึกษา จะต้องให้นิสิตนักศึกษามีที่อยู่หลับนอนอย่างถูกสุขลักษณะ และปลอดภัย ถือเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก หอพักนักศึกษาจะต้องจัดให้มีกิจกรรมทางสังคม มียาสามัญประจำบ้าน ห้องรับแขก ห้องนั่งเล่น พร้อมเครื่องรับวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และน้ำดื่ม นอกจากนี้ในห้องนั่งเล่นกีฬา ของหอพักก็จะมีอุปกรณ์กีฬาครบครัน ในท่านองเดียวกัน ห้องสมุดประจำหอพักก็มีหนังสือของหอพักพอที่จะใช้ค้นคว้าได้พอสมควร สำหรับทางด้านความเป็นอยู่ของนักศึกษา นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยที่อยู่หอพักควรจะมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ข้อบังคับ รวมทั้งนโยบายความเป็นอยู่ภายในหอพัก ซึ่งอาจจัดตั้งในรูปคณะกรรมการประจำหอพักเพื่อการปกครองตนเอง ทั้งจัดงานในหอพักให้เป็นระบบ (System approach) รวมทั้งมีการจำแนกลักษณะงาน (Job discription) ของเจ้าหน้าที่และกรรมการแต่ละชุดให้เด่นชัด

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528) กล่าวว่าหอพักควรจัดให้สวยงาม เป็นระเบียบ สะอาด มีข้อใช้ที่ดี สวยงาม เสริมสเนียมที่ดี มีกฎระเบียบ กฎเกณฑ์

ที่ทำให้ทุกคนเคารพ มีความสะดวกสบาย สนับสนุนความเป็นตัวของตัวเองได้ดี สำหรับ
 จารูญ ฤ ระนอง (2531) ได้เสนอให้หอพักนิสิตนักศึกษาที่จัดสภาพแวดล้อมด้าน
 กายภาพ เช่น ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องทำกิจกรรม ห้องอ่านหนังสือ ห้องนอน โต๊ะ
 เติบียง โรงอาหาร ที่นั่งเล่น และสนามกีฬา จะต้องจัดให้สะอาดสวยงามตามควรแก่
 สภาพ และทำให้เกิดความเหมาะสมที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดบรรยากาศทางการศึกษา
 ไม่ให้เกิดพัฒนาการไปในทางที่ไม่ดี และไม่ขัดขวางต่อการพัฒนาการที่เหมาะสม
 ส่วนสภาพแวดล้อมทางด้านชีวภาพ ได้แก่ เพื่อนร่วมห้อง เพื่อนร่วมหอ คนงาน
 ภารโรง พฤติกรรมของตนเอง และเพื่อนร่วมหอจะต้องมีอิสรภาพ เสรีภาพที่
 เหมาะสมไม่มากจนถึงขั้นทำลายเสรีภาพของผู้อื่น หรือเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น
 นอกจากนี้ จีรวัฒน์ วีรังกร (2529) ได้กล่าวถึงการจัดบริการในหอพักว่า การจัด
 บริการหอพักควรจะต้องคำนึงถึงเป้าหมายในการใช้หอพักเป็นเครื่องมือในการพัฒนา
 นักศึกษาให้มีความเจริญเติบโตตามศักยภาพของตน ดังนั้นการจัดบริการต่าง ๆ
 ภายในหอพักของสถาบัน ควรจะจัดให้มีบริการดังนี้

1. การจัดที่พักรให้เหมาะสม สะดวก สบาย และปลอดภัย การบริการด้าน
 สาธารณูปโภค จะต้องเพียงพอกับความต้องการใช้
2. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพักผ่อนที่สุขสบายทั้งกายและ
 ใจ ตลอดจนส่งเสริมบรรยากาศทางการศึกษา
3. มีการซ่อมแซม บำรุงรักษาอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถใช้งานได้ตลอด
 เวลา
4. จัดให้มีบริการด้านโภชนาการ โดยควบคุมมาตรฐานอาหารให้ถูกสุข
 อนามัย และราคาถูก
5. แต่ละหอพักควรมีบริการด้านรักษาพยาบาล หรือจัดตั้งหน่วยพยาบาลขึ้น
 โดยมีแพทย์ พยาบาล และยาสามัญประจำบ้านอย่างเพียงพอ
6. จัดให้มีบริการด้านกีฬา และนันทนาการเพื่อช่วยผ่อนคลายความเครียด
 จากการเรียน และปัญหาส่วนตัวของนักศึกษา
7. จัดให้มีบริการให้คำปรึกษา เพื่อช่วยแนะนําและให้คำปรึกษาแก่นิสิต
 นักศึกษา
8. จัดบริการเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อช่วยเสริมบรรยากาศด้านการเรียน
 การสอนในมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนดีขึ้น
9. การจัดบริการด้านศาสนา อันจะทำให้ นิสิตนักศึกษามีประกอบพิธีกรรม
 ทางศาสนา และจัดบริการด้านศิลปวัฒนธรรม อันจะทำให้ นักศึกษา เกิดความเข้าใจ
 ตนเอง เข้าใจเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดค่านิยมในสังคม

จพ
LG
ส 284
ด.3

หอสมุดกลาง

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

25

ส่วน เยาวลักษณ์ (2523) กล่าวว่า สำหรับหอพักในประเทศไทยนั้น มหาวิทยาลัยจะจัดห้องสมุด ห้อง Common room ห้องประชุมพยาบาลไว้ตามหอพัก แต่สภาพของสถานที่ดังกล่าว ยังต้องการเอาใจใส่ดูแลปรับปรุงอีกมาก เช่นหนังสือในห้องสมุดมีน้อย ห้องเล็กคับแคบ ห้องประชุมพยาบาลที่ยังจัดได้ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร อนามัยหอพักจึงเป็นสิ่งที่น่าคำนึงมากในการจัดหอพักต่อไปในอนาคต แต่มหาวิทยาลัยส่วนมากก็ได้พยายามจัดสนามกีฬา สถานที่เล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ ให้นักศึกษาได้ใช้เวลาว่าง ซึ่งก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ แต่ทั้งนี้เยาวลักษณ์ ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า บริการอีกด้านหนึ่งที่สำคัญและเป็นที่ต้องการของนักศึกษามาก แต่มหาวิทยาลัยอาจไม่เห็นความสำคัญ หรือมองข้ามไป คือสวนหย่อม และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจบริเวณหอพัก

3.5 การจัดกิจกรรมของหอพัก

Williamson (1961) กล่าวว่า "งานกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นศูนย์กลางของกระบวนการอุดมศึกษาในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแต่ละคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์" โดยทั่วไปแล้วการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 อย่างคือนิสิตนักศึกษาในฐานะที่เป็นผู้จัดดำเนินการ อาจารย์ในฐานะที่ปรึกษา และผู้สนับสนุน มีสังคมและสถาบันการศึกษา สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษาแต่ละประเภท จึงได้รับความนิยมมากน้อยแตกต่างกันไปตามความสนใจของนิสิตนักศึกษา คณาจารย์ สถาบันอุดมศึกษา และภาวะของสังคม (จินตนา, 2525) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยต้องยึดหลักว่าส่วนประกอบของกิจกรรมต้องสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษา ต้องจัดให้สัมพันธ์กันระหว่างกิจกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน และต้องสอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นภายนอกมหาวิทยาลัยด้วย นั่นคือการผสมผสานระหว่างการเรียนและสังคม โดยที่กิจกรรมนั้นควรสนับสนุนให้นักศึกษาเป็นผู้ใหญ่ มีวุฒิภาวะ และสามารถนำประสบการณ์นั้นไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พรชูลี, 2525)

สำหรับกิจกรรมในหอพักนั้น Fairchild (quoted in Fitzgerald and other 1970) ได้ให้ความเห็นว่ากิจกรรมที่จัดควรจะได้สร้างบรรยากาศทางวิชาการขึ้น โดยการนำคณาจารย์เข้ามาพักอาศัยร่วมกับนิสิตนักศึกษาในหอพัก จัดห้องสมุด ห้องเรียน จัดงานนิทรรศการและการแสดง การอภิปราย เป็นต้น โครงการและกิจกรรมดังกล่าว ควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมอยู่เสมอ

โดยผู้บริหารหอพักอาจไปศึกษางานจากสถาบันอื่น หรือเชิญบุคคลภายนอกเข้ามาสังเกตและแสดงความคิดเห็น เป็นต้น และสิ่งที่ควรคำนึงอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมภายในหอพัก คือ กิจกรรมที่มีคุณค่าที่สุด ซึ่งสามารถชักจูงให้ผู้พักอาศัยได้มีส่วนร่วมด้วยความต้องการของตนเอง ฉะนั้นกิจกรรมต่าง ๆ จึงต้องเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของผู้พักอาศัย ถ้ากิจกรรมใดมีผู้สนใจน้อยลง อาจจะต้องจัดกิจกรรมใหม่ขึ้น แทนกิจกรรมดังกล่าว แต่การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมไม่ควรเน้นไปในลักษณะของการลดกิจกรรมทางวิชาการลง หรือสร้างความสนุกสนาน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการเพียงชั่วคราวแก่ผู้พักอาศัย ซึ่งผิดไปจากวัตถุประสงค์ของสถาบัน ที่ต้องการพัฒนาสติปัญญา และความสามารถของบุคคล เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์ในสังคม นอกจากนั้นแล้วการสื่อสารในห้องพักก็เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการแจ้งหรือประกาศข่าวให้ผู้พักอาศัยได้ทราบถึงกิจกรรม และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหอพัก

จารย์ (2531) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมในหอพักว่า กิจกรรมในหอพักที่จัดขึ้น ต้องสามารถพัฒนาการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี เสริมให้บัณฑิตมีความรับผิดชอบต่องานส่วนรวม และสังคม กิจกรรมบางส่วนที่กรรมการนิสิตไม่สามารถเป็นผู้จัดทางหอพักควรจะเป็นผู้จัดแทน โดยให้บัณฑิตเป็นส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้ได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน กิจกรรมใดที่ทางกรรมการหอพักนิสิตสามารถจัดขึ้น ทางหอพักควรให้การสนับสนุน รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. กิจกรรมที่ทางหอพักจัดให้ เช่น การปฐมนิเทศ บัณฑิตนิเทศ อบรมเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ ศีลธรรม จริยธรรม อบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารองค์การแก่กรรมการนิสิตหอพัก หากสามารถให้กรรมการนิสิตได้มีส่วนร่วมสนับสนุน เพื่อจะได้ให้กรรมการนิสิตเกิดการเรียนรู้การปฏิบัติงาน และวิธีการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

2. กิจกรรมที่กรรมการนิสิตหอพักเป็นผู้จัด เช่น โต้วาที กีฬา รื่นเริงสังสรรค์ เข้าย์ ดนตรี บริการสังคม บำเพ็ญประโยชน์ พัฒนาหอพักและมหาวิทยาลัย กิจกรรมที่เสริมสร้างจริยธรรมแก่นิสิตหอพัก ศิลปวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ เช่น ไหว้ครู สงกรานต์ ลอยกระทง ปีใหม่ การเป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัย ในการเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญ ๆ ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านวิชาการ เช่น การจัดให้มีการติวในบางวิชา เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ทางวิชาการ จัดทัศนศึกษา เป็นต้น

ส่วน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2529) ได้แบ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นในหอพัก ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมการรับผิดชอบร่วมกัน และฝึกความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งหอพักควรจะสนับสนุนให้มีการเลือกคณะกรรมการนิสิตนักศึกษาประจำหอพัก เพื่อจะได้ช่วยกันดูแลความเป็นอยู่ของสมาชิกภายในหอพัก มีการประชุมปรึกษาหารือที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในหอพัก เช่น การจัดฉายภาพยนตร์สารคดีต่าง ๆ ในวันสุดสัปดาห์ ซึ่งอาจจะให้ฟรี หรือให้ช่วยค่าใช้จ่ายบ้างเล็กน้อย

2. กิจกรรมส่งเสริมกีฬา หอพักควรจัดอุปกรณ์และสถานที่สำหรับเล่นกีฬาไว้ โดยหาอาสาสมัครที่จะช่วยสอนกีฬาต่าง ๆ ให้ เช่น จัดห้องสำหรับฝึกกายบริหาร โยคะ หรือกิจกรรมเข้าจังหวะ ควรมีสโมสรเทนนิส สนามบาสเกตบอล วอลเลย์บอล ไว้ให้นิสิตออกกำลังกาย

3. กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ หอพักอาจจัดห้องสำหรับศึกษา มีห้องสมุดที่มีหนังสือที่จำเป็น มีอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาไว้ให้นิสิตยืมเครื่องบันทึกเสียง จากการบรรยายของอาจารย์มาฟังได้ หรืออาจจะมีห้องสำหรับดูโทรทัศน์วงจรปิด ดูวิดีโอ ทำให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสทบทวนวิชาการที่ได้ศึกษานอกชั้นเรียนได้ นอกจากการจัดสถานที่ให้อ่านนวนิยายต่อบรรยายกาพย์กลอนให้ศึกษาแล้ว กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ อาจจัดได้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น เชิญวิทยากรมาพูดในหัวข้อต่าง ๆ ในหอพักหรือบริเวณใกล้เคียง หอพัก สอนซ่อมเสริมในวิชาที่นิสิตนักศึกษาเรียนอ่อนอย่างต่อเนื่อง หรือสอนทบทวนบางวิชาที่ค่อนข้างยากเป็นครั้งคราว โดยอาจจะให้อาจารย์มาสอนหรืออาสาสมัครนิสิตนักศึกษาสอนกันเอง เปิดโทรทัศน์วงจรปิด จัดบริการวิทยุ หรือโทรทัศน์การศึกษา สนทนาวิชาการระหว่างนิสิตกับอาจารย์ จัดทำเอกสารประกอบวิชาการ ฯลฯ

4. กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ความสามารถพิเศษเฉพาะตัว เช่น กิจกรรมดนตรี กิจกรรมละคร กิจกรรมศิลปะ หรือกิจกรรมราตรีต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อยู่ในหอพักซึ่งมาจากภูมิภาคต่าง ๆ กัน ได้รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีของจังหวัดที่แตกต่างกันไป ทั้งอาหาร เพลง การแต่งกาย การละเล่น ศิลปพื้นรา ฯลฯ

5. กิจกรรมส่งเสริมระเบียบวินัย เช่น ฝึกการหนีไฟ กิจกรรมเปิดหอ สนับสนุนให้มีการประกวดแต่งห้องพัก ด้วยวัสดุราคาถูก แต่สวยงาม สะอาดและเป็นระเบียบ นอกจากนี้ก็อาจจะให้กรรมการประจำหอพักคอยสอดส่องดูแล ตักเตือน และมีการประชุมเสนอข้อคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นกันในด้านระเบียบวินัย และการสร้างวินัยในตนเอง

6. กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เพื่อปลูกฝังนิสัยการเสียสละ และการนึกถึงผู้อื่น เพื่อจะได้เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม กิจกรรมที่จัดให้ได้ก็คือ กิจกรรมทำสวนรอบหอพัก กิจกรรมตกแต่งหอ กิจกรรมปลูกต้นไม้รอบมหาวิทยาลัย กิจกรรมทำความสะอาดรอบ ๆ บริเวณสถานศึกษา กิจกรรมสอนเด็กลูกภารโรง กิจกรรมสอนพวกคนงาน เด็กล้างจาน เด็กยกอาหารในโรงอาหารในวันเสาร์ อาทิตย์ และกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่นิสิตนักศึกษามีความถนัดและความสนใจ

นอกจากนี้ อาจจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแนะนำ การใช้เวลาที่ถูกต้อง การอบรมศีลธรรม จรรยา อบรมมารยาท และการวางตัวในการสมัครงาน การสัมภาษณ์ ผักการปฏิบัติตาม ให้เป็นสุภาพบุรุษที่ดี รู้จักมารยาทของสังคม มารยาทในการนั่ง ยืน นอน หรือการรับประทานอาหาร ฯลฯ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2528) ซึ่งในการฝึกการเข้าสังคมให้กับนิสิตนักศึกษานั้น อิศารัตน์ บุญนุช (2528) ได้ให้ความเห็นว่าการเข้าสังคมให้กับนิสิตนักศึกษาจะต้องฝึกการเข้าสังคมอย่างเป็นพิธีการด้วย แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการเข้าสังคมที่มีพิธีการกับที่ไม่พิธีการแล้ว แบบหลังดูเหมือนจะสร้างพัฒนาการให้กับนิสิตนักศึกษามากกว่า และนิสิตจะไม่ค่อยหลีกเลี่ยงโอกาสเช่นนี้ด้วย ในขณะเดียวกัน ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2526) ก็ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมวิชาการว่า ปริมาณของคนเข้าร่วมกิจกรรมวิชาการนั้น มีความสำคัญน้อยมาก และถ้าเป็นกิจกรรมเพื่อวิชาการอย่างแท้จริงแล้ว แม้จะมีคนเข้าร่วมเพียง 10-20 คน ก็สามารถสร้างสรรค์วิชาการขึ้นมาได้และจะได้เป็นอย่างดี

ส่วนกิจกรรมรับน้องใหม่หอพักของนักศึกษารุ่นพื้นัน วิไลวัจน์ กฤษณะภักดี และคณะ (2525) ได้ให้ความเห็นว่าการเน้นเรื่องความรัก ความอบอุ่นใจและความมั่นคงทางจิตใจเป็นสำคัญ ทั้งนี้ นักศึกษาใหม่บางรายอาจจะเผชิญกับปัญหาการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ก็ได้ หากรุ่นพี่ใช้ความรุนแรงแล้ว อาจจะทำให้นักศึกษารุ่นน้องบางรายมีความกลัว วิตกกังวลอันอาจนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิตได้

ถึงแม้ว่าในหอพักจะสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาได้มากมายหลายประเภท แต่สำหรับประเทศไทยแล้ว หอพักนักศึกษายังคงเป็นสถานที่ที่ใช้เพื่อการพักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ กิจกรรมต่าง ๆ ในหอพักยังมีน้อยมาก แม้แต่ในหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อต้นปีหนึ่งหนึ่งกล่าวไว้ในบทความเรื่อง "ผมรู้เพราะผมอยู่ที่นั่น" (2520 อ้างถึงใน ศรีรัตน์ จันทน์สมวงศ์, 2530) พอสรุปได้ว่ากิจกรรมในหอพักไม่ค่อยมีกิจกรรมวิชาการ และปัญหาการขาดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของหอพักนั้น เกิดจากกิจกรรมนั้นไม่ตรงตามความต้องการของชาวหอ จึงไม่มีแรงจูงใจให้อยากเข้าไปร่วม หรือบางครั้งอยากเข้าไป

แต่ไม่มีช่องทางให้เข้าร่วม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สนิท ตงศิริ (2518 อ้างถึงใน ศรีรัตน์ จันทรสมวงศ์, 2530) ว่า "...ความผิดพลาดของกรรมการทุกชุดที่ผ่านมา คืองานเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ของหอพักไม่ดีพอ ทั้งภายในหอพักและสังคมภายนอก ทำให้กิจกรรมที่กรรมการจัดขึ้นไม่ได้รับความสนใจจากชาวหอเท่าที่ควร กรรมการหอที่ได้รับความนิยมจากชาวหอมากที่สุด คือกรรมการชุด ปี 2514 ซึ่งทำงานอย่างมีระเบียบวิธีการวิเคราะห์ความต้องการของชาวหอ แต่ละชั้นปีการศึกษาแต่ละคณะ และแต่ละคนที่มาจากภาคต่าง ๆ ก่อนว่ามีความสนใจทางด้านไหนมากที่สุด แล้วก็จัดกิจกรรมที่ชาวหอส่วนมากต้องการแทนการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงแต่ความต้องการ ความสามารถของชาวหอ และกิจกรรมในอดีตเป็นสำคัญ

ประเภทของกิจกรรมที่หอพักนิสิตจัดในปัจจุบันนี้ ส่วนมากเป็นกิจกรรมเน้นหนักในด้านบันเทิงที่จัดเป็นประจำ ได้แก่ การรับน้องใหม่ แคมป์น้องใหม่ บายศรีสู่ขวัญ งานควลเพลง ทาบุญหอ รื่นเริงชาวหอ พัฒนาหอ ค่ายหอ กีฬาหอ หักศรศึกษา บาเพ็ญประโยชน์ จัดรื้อยบวน งานฟุตบอลประเพณี และร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เป็นต้น นอกจากนี้ก็จะมีการจัดสัมมนาระหว่างคณะกรรมการนิสิตหอพักอนุสาสก์ หรือผู้ช่วยอนุสาสก์หอพัก และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานหอพัก จัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้บริหาร และอาจารย์กับนิสิตหอพักทั้งชายและหญิง จัดประชุมนิสิตทั้งหอพัก จัดงานคืนสู่เหย้าร่วมกับชมรมนิสิตเก่าหอพัก (กิจการนิสิต, ฝ่าย 2527 อ้างถึงใน ศรีรัตน์ จันทรสมวงศ์, 2530)

ตอนที่ 4 การเติบโตของมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับการจัดตั้งหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

เมื่อปี พ.ศ. 2484 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล โดยมีรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการดำริเริ่มจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดอุบลราชธานี แต่ได้เกิดสงครามเอเซียบริพา ดังนั้นมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดอุบลราชธานีจึงสลายตัวไปโดยปริยาย

ในปี พ.ศ. 2489 ได้มีการดำริที่จะตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นในส่วนภูมิภาค คือมหาวิทยาลัยภาคเหนือ มหาวิทยาลัยภาคใต้ และมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในปี พ.ศ. 2505 คณะกรรมการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ได้มีมติให้จัดตั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูง ทางด้านวิศวกรรมศาสตร์และเกษตรศาสตร์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือขึ้นที่จังหวัดขอนแก่น และใช้ชื่อสถาบันแห่งนี้ว่า "Khon Kaen Institute of Technology" (K.I.T.) ต่อมาเพื่อให้สอดคล้องกับการขอความช่วยเหลือ

เงินทุนพิเศษสหประชาชาติ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงมอบให้สภาการศึกษาแห่งชาติ เป็นเจ้าของโครงการ และเปลี่ยนชื่อสถาบันแห่งนี้ว่า มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำหรับการเลือกสถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เลือกสถานที่ 4 แห่ง คือ สถานพยาบาลสีฐาน บ้านเป้าโนนสมบูรณ์ สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ และบ้านคำแก่นคูณ ตำบลสวราญ ในที่สุดคณะกรรมการได้ตกลงเลือกบ้านสีฐาน เป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัย

ในปี 2505 คณะกรรมการจัดหาที่ตั้งมหาวิทยาลัยภายในรัศมี 10 กิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองขอนแก่น และได้ตกลงให้จัดตั้งที่บ้านสีฐาน บ้านหนองแวง และบ้านมอดินแดง รัฐบาลจึงได้จัดสรรที่ดินบริเวณดังกล่าวประมาณ 5000 ไร่

ในปี พ.ศ. 2507 รับนักศึกษารุ่นแรกเข้าเรียนในคณะเกษตรศาสตร์จำนวน 49 คน และคณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 58 คน โดยฝากศึกษาที่คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ กรุงเทพฯ เป็นเวลาเดียวกับที่ขอนแก่นได้เริ่มก่อสร้างอาคารเรียนและที่ทำการ

ในปี พ.ศ. 2508 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็ได้รับนักศึกษารุ่นที่ 2 เป็นจำนวน 126 คน และในวันที่ 10-13 กรกฎาคม 2508 ศาสตราจารย์ พิมล กลกิจ ก็ได้พานักศึกษาทั้งหมดมาที่จังหวัดขอนแก่นเป็นครั้งแรก และในวันที่ 31 สิงหาคม 2508 "มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ก็ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "มหาวิทยาลัยขอนแก่น" และได้รับการสถาปนาเมื่อได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2509

ในวันที่ 3 มิถุนายน 2509 นักศึกษารุ่นแรกและรุ่นที่ 2 ซึ่งขณะนั้นศึกษาอยู่ในปีที่ 3 และ 2 ตามลำดับ มายังมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อศึกษาในสถานศึกษาของตนเอง มหาวิทยาลัยขอนแก่น กำหนดให้มีตรามหาวิทยาลัยเป็นรูปเทวดาอัญเชิญเจดีย์ พระธาตุพนมโบราณสถาน ที่เป็นที่เคารพสักการะของชาวอีสาน ประดิษฐานอยู่เหนือแก่นไม้สัญลักษณ์เมืองที่ตั้งมหาวิทยาลัย และมีซุ้ม 3 มุข อันเป็นสัญลักษณ์ที่พระยาอนุমানราชธนได้ให้แนวคิดว่าเป็นคุณธรรม จริยธรรม และปัญญา โดยมีต้นกาลพฤกษ์เป็นต้นไม้ประจำสถาบัน

ภายในปี 2509 มหาวิทยาลัยได้รับนักศึกษารุ่นที่ 3 มีการก่อสร้างอาคารและหอพักนักศึกษา 2 หลัง ราคา 7 ล้านบาท สโมสรนักศึกษาราคา 1.5 ล้านบาท สโมสรอาจารย์ พร้อมสระว่ายน้ำ อีก 1.5 ล้านบาท

ในปี พ.ศ. 2510 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วย 3 คณะวิชา คือ คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ - อักษรศาสตร์

(ยังไม่มีรับนักศึกษา) ซึ่งทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริการวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษให้แก่ 2 คณะแรก

ปี พ.ศ.2512 จัดตั้งคณะศึกษาศาสตร์ขึ้นอีกคณะหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตครูปริญญา สอนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ในระดับมัธยม

ปี พ.ศ.2514 ได้จัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตพยาบาลระดับปริญญา เพื่อแก้ปัญหาความขาดแคลนพยาบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปี พ.ศ.2516 คณะวิทยาศาสตร์-อักษรศาสตร์ เปิดรับนักศึกษาเป็นปีแรก ในสาขาวิทยาศาสตร์

ปี พ.ศ.2517 ได้จัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ขึ้น เพื่อผลิตแพทย์ปริญญา เป็นการบำบัดความขาดแคลนแพทย์ และเพื่อช่วยให้บรรลุถึงเป้าหมายของแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และในปีเดียวกันนี้เอง คณะศึกษาศาสตร์ ได้ขยายการศึกษา โดยเปิดรับนักศึกษาด้านการประถมศึกษา ระดับปริญญาตรีเพิ่มอีกสาขาหนึ่ง

ปี พ.ศ.2518 คณะวิทยาศาสตร์-อักษรศาสตร์ เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาในสาขาบรรณารักษศาสตร์

ปี พ.ศ.2519 คณะพยาบาลศาสตร์ เปิดรับนักศึกษา สาขาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) เป็นปีแรก เพื่อสนับสนุนพยาบาลระดับอนุปริญญาศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสิทธิภาพในการบริการพยาบาลตามความต้องการของกระทรวงสาธารณสุข

ปี พ.ศ.2521 ได้จัดตั้งคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (โดยแยกจากคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ เป็นคณะวิทยาศาสตร์คณะหนึ่ง และเปลี่ยนอักษรศาสตร์ เป็นคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อีกคณะหนึ่ง) จัดตั้งคณะเทคโนโลยีการแพทย์ และบัณฑิตวิทยาลัย

ปี พ.ศ.2523 ได้เปิดรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีเพิ่มอีก 3 คณะ ได้แก่ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะเภสัชศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ เริ่มรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาพลศึกษาหลักสูตร 2 ปี เพิ่มขึ้น

บัณฑิตวิทยาลัยเปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษารุ่นแรก 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาจิตวิทยาการศึกษา สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาหลักสูตรและการสอน และสาขาวิศวกรรมโครงสร้าง

ปี พ.ศ.2524 คณะวิทยาศาสตร์ เปิดรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาสถิติเพิ่มอีกสาขา

บัณฑิตวิทยาลัยเปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอีก 2 สาขา ได้แก่ สาขา
พืชศาสตร์ และสาขาสัตวศาสตร์ เป็นรุ่นแรก

ปี พ.ศ. 2525 บัณฑิตวิทยาลัย เปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขา
วิศวกรรมแหล่งน้ำ และสาขาเทคโนโลยีทางการศึกษารุ่นแรก

ปี พ.ศ. 2526 คณะศึกษาศาสตร์ รับนักศึกษาปริญญาตรีสาขาการสอนสังคม
ศึกษา ระดับมัธยมศึกษา หลักสูตร 2 ปี เป็นรุ่นแรก

บัณฑิตวิทยาลัยรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา (ชีว-
วิทยา) เป็นรุ่นแรก

ปี พ.ศ. 2527 ได้จัดตั้งคณะเทคโนโลยี โดยยุบภาควิชาผลิตภัณฑ์การเกษตร
ของคณะเกษตรศาสตร์ และภาควิชาธรณีวิทยาของคณะวิทยาศาสตร์มารวมจัดตั้ง
ใหม่ เป็นคณะเทคโนโลยี

คณะวิศวกรรมศาสตร์ ได้จัดตั้งภาควิชาวิศวกรรมศาสตร์สิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม
และเริ่มรับนักศึกษารุ่นแรก เข้าศึกษาในสาขาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เริ่มรับนักศึกษารุ่นแรก เข้าศึกษาในสาขา
พัฒนาชุมชน และสาขาธุรกิจ (การเงิน)

บัณฑิตวิทยาลัย เปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาบริหารการศึกษา
และสาขาบริหารศึกษารุ่นแรก

ปี พ.ศ. 2528 มหาวิทยาลัยเปิดรับนักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตอาสาสมัครพัฒนา
ชนบทรุ่นแรก

ในภาคปลาย บัณฑิตวิทยาลัยเปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาทาง
การพยาบาล

ปี พ.ศ. 2530 บัณฑิตวิทยาลัยเปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการ
ประถมศึกษา เป็นรุ่นแรก

ปี พ.ศ. 2531 คณะสัตวแพทยศาสตร์ เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตร
สัตวแพทยศาสตรบัณฑิต หลักสูตร 6 ปี เป็นรุ่นแรก

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตรสถาปัตยกรรม
ศาสตรบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม หลักสูตร 5 ปี เป็นรุ่นแรก

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตร
ศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาภาษาฝรั่งเศส หลักสูตร 4 ปี เป็นรุ่นแรก

คณะวิทยาศาสตร์ เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ เป็นรุ่นแรก

คณะเกษตรศาสตร์ เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตรเกษตรศาสตร์บัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร หลักสูตร 2 ปี เป็นรุ่นแรก

วิทยาลัยอุบลราชธานี เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น เปิดรับนักศึกษา เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นรุ่นแรก 2 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และสาขาวิศวกรรมศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย เปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นรุ่นแรก 5 สาขาวิชา ได้แก่ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภูมิวิทยา สาขาโรคพืชวิทยา หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้าและระบบ สาขาวิศวกรรมเครื่องจักรกลเกษตร และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาการพัฒนา

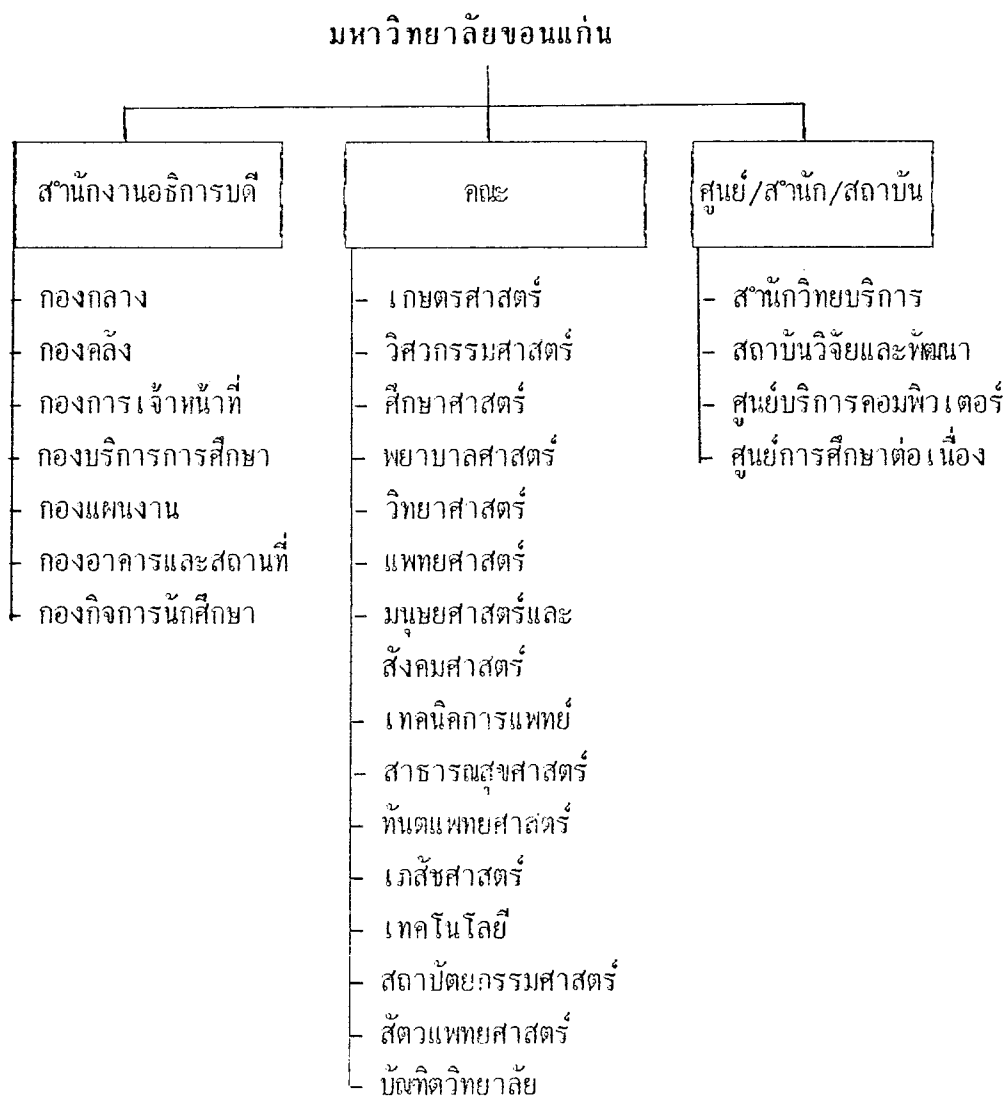
ปี พ.ศ.2532 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย หลักสูตร 4 ปี เป็นปีแรก และบัณฑิตวิทยาลัย เปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ เป็นรุ่นแรก

ปี พ.ศ.2533 บัณฑิตวิทยาลัย เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ สาขากายวิภาคศาสตร์ และสาขาส่งเสริมการเกษตร

ในปีการศึกษา พ.ศ.2533 มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 484 คน บัณฑิตระดับประกาศนียบัตร 92 คน ระดับปริญญาตรี 7,121 คน และได้ผลิตบัณฑิตและมหาบัณฑิตเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อพัฒนาประเทศ 1,333 คน จำแนกเป็นมหาบัณฑิต 107 คน บัณฑิตระดับประกาศนียบัตร 10 คน และบัณฑิต 1,216 คน

ในระยะเวลา 27 ปี มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการพัฒนาทั้งด้านวิชาการ บุคลากร และด้านอาคารสถานที่อย่างรวดเร็ว ซึ่งในปัจจุบันส่วนราชการในมหาวิทยาลัยขอนแก่นขยายกว้างออกไปมากมาย ดังปรากฏในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 105 ตอน 73 ลงวันที่ 5 พฤษภาคม 2531 ตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องการแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2531 ประกอบด้วย 20 หน่วยงาน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงการแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

จากการเจริญเติบโตของมหาวิทยาลัยดังกล่าว มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องรับภาระเกี่ยวกับที่พักอาศัยของบุคลากรและนักศึกษาที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ตามการเพิ่มภาควิชา สาขา และคณะ ภาระของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของนักศึกษาเป็นภาระที่หนัก เนื่องจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ผู้ที่มาเรียนจึงเป็นผู้ที่มาจากทุกภาคในประเทศไทย เป็นการจากบ้านของตนมาอยู่ที่มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องให้บริการด้านที่พักอาศัยแก่นักศึกษา แต่ความสามารถที่มหาวิทยาลัยจะสร้างที่พักอาศัย หรือหอพักให้เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษาทุกคนนั้นเป็นไปได้

อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยก็ได้พยายามแก้ปัญหา และสร้างหอพักเพิ่มเติมจากงบประมาณแผ่นดิน และจากเงินบริจาคเพื่อตอบสนองความต้องการของนักศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยพิจารณาจากผลงานการก่อสร้างดังนี้

ปี พ.ศ.2509	สร้างหอพัก 2 หอ (หอที่ 1 และ 2)
ปี พ.ศ.2510-2516	สร้างหอพักจำนวน 14 หอ (ไม่สามารถระบุที่มาว่าอยู่ใน พ.ศ.ใดได้ชัดเจน) (หอ 3-16)
ปี พ.ศ.2517	สร้างหอพัก พร้อมครุภัณฑ์ประจำหอ 1 หอ (หอ 18)
ปี พ.ศ.2520	ซ่อมแซมหอพักนักศึกษา (ไม่ระบุหอใดในเอกสาร)
ปี พ.ศ.2521	ซ่อมแซมหอพักนักศึกษา 7 หอ (หอที่ 2-8)
ปี พ.ศ.2521	ซ่อมแซมหอพักนักศึกษา 1 หอ (หอที่ 16 เนื่องจากถูกไฟไหม้)
ปี พ.ศ.2522	ซ่อมแซมหอพักนักศึกษา 4 หอ (หอ 9-12)
ปี พ.ศ.2524	ซ่อมแซมหอพักที่ 18
ปี พ.ศ.2528	สร้างหอพักนักศึกษา 2 หอ (หอ 19 และ 20)
ปี พ.ศ.2529	ต่อเติมหอพักนักศึกษา 4 หอ
ปี พ.ศ.2530	ปรับปรุงหอพักนักศึกษา 2 หอ (หอ 19 และ 20)
ปี พ.ศ.2530	สร้างหอพักนักศึกษา 1 หอ (หอ 21)
ปี พ.ศ.2531	สร้างหอพักนักศึกษา 1 หอ (หอ 22)
ปี พ.ศ.2533	ต่อเติมหอพักนักศึกษา (หอ 21)
ปี พ.ศ.2534	ต่อเติมหอพักนักศึกษา (หอ 21) ในการต่อเติมส่วนนี้เพื่อให้สะดวกกับการบริหารหอพัก จึงให้หอนี้เป็นหอที่ 23
ปี พ.ศ.2534-2535	สร้างหอพักนักศึกษา 1 หอ (หอ 24)

ปี พ.ศ.2534   ซ่อมแซมหอพักนักศึกษา 1 หอ (หอ 14 เนื่องจากไฟไหม้)

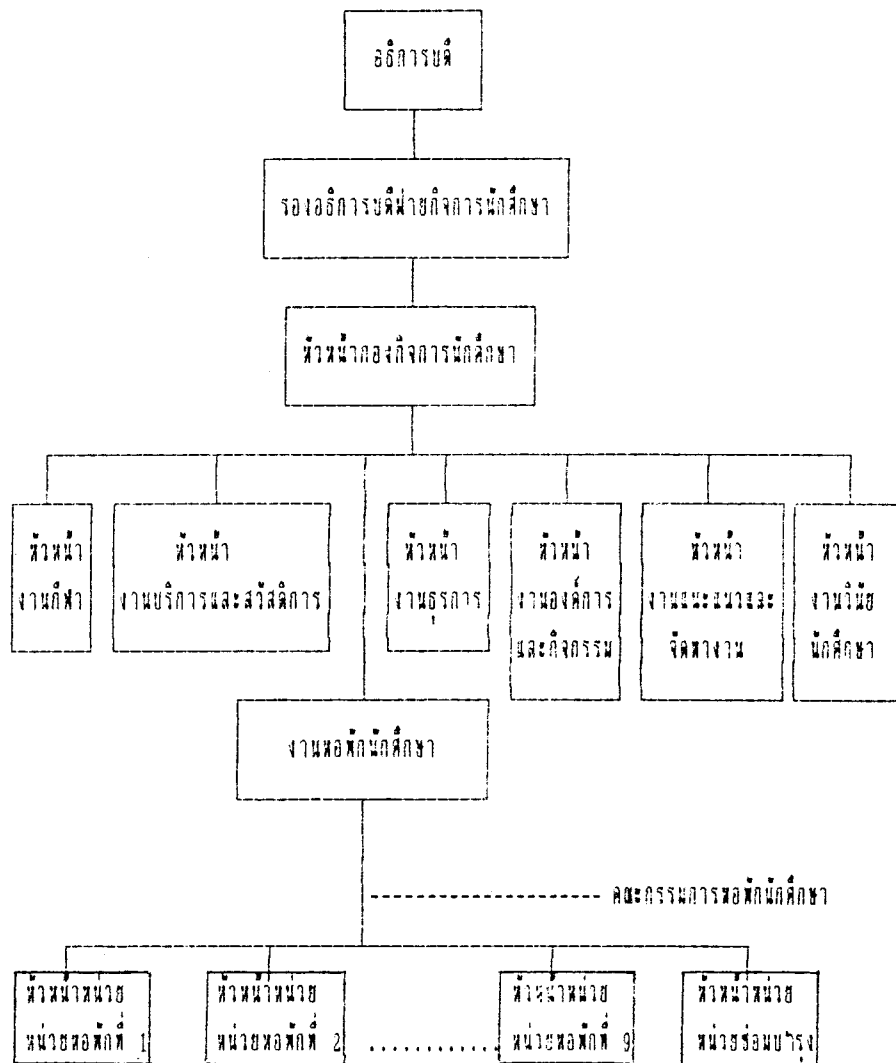
ปี พ.ศ.2534   ก่อสร้างหอพักนักศึกษาจำนวน 1 หอ
(งบ 14,100,000 บาท)

และปัจจุบันปี พ.ศ.2534 มีหอพักนักศึกษาเฉพาะส่วนกลาง รวมทั้งสิ้น 24 หอ จำแนกเป็นหอพักชาย 11 หอ และหอพักหญิง 12 หอ ส่วนอีก 1 หอ กำลังดำเนินการก่อสร้าง

ถึงแม้ว่าหอพักนักศึกษาได้เร่งสร้างขึ้น เพื่อรองรับจำนวนนักศึกษาที่มากขึ้นอย่างรวดเร็วก็ตาม แต่ก็แก้ปัญหาได้ในปริมาณหนึ่งเท่านั้น มหาวิทยาลัยจึงมีนโยบายเกี่ยวกับการพิจารณาเข้าพักในหอพักนักศึกษา ในปี พ.ศ.2521 จนถึงปัจจุบันว่าให้นักศึกษาที่จะขึ้นชั้นปีที่ 2 ในปีการศึกษาถัดไป ที่มีความประสงค์จะอยู่หอพักให้มีการจับฉลากเพื่อเข้าพักอาศัย และสำหรับผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นก็ขอให้พักอยู่ ณ ที่พักของตนเองได้โดยไม่ต้องอยู่หอ ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยจะจัดให้อยู่หอพักทุกคน เพื่อเป็นการลดความแออัดของการอยู่หอพัก

ส่วนการบริหารงานหอพักนักศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2507-2521 สำนักงานหอพักตั้งอยู่ใต้หอพักที่ 6 การบริหารงานขึ้นตรงต่อรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มีหัวหน้าสำนักงานหอพักที่เป็นข้าราชการ ที่มหาวิทยาลัยพิจารณาว่าเหมาะสมมาบริหารงานด้านหอพักนักศึกษา โดยมีได้ระบุว่าเป็นข้าราชการสังกัดหน่วยงานใดจากการสัมภาษณ์ นายณรงค์ พจนานนท์ หัวหน้างานวินัยและนิติการ ระดับ 7 ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่เคยบริหารงานด้านหอพักนักศึกษา เมื่อปี พ.ศ.2518-2519 ก่อนที่สำนักงานหอพักจะขึ้นตรงต่อกองกิจการนักศึกษาว่า ในช่วงที่ปฏิบัติงานนั้นมีการจัดสายงานย่อย ประกอบด้วย งานสารบรรณ หักสุ่ ซ่อมบำรุง มียามรักษาความปลอดภัยในความดูแลของสำนักงานหอพัก จำนวนประมาณ 50 คน เพื่อดูแลหอพักชายและหญิงโดยเฉพาะ มีอาจารย์ชายและหญิงที่มีคุณวุฒิและวัยวุฒิ ดูแลความประพฤติของนักศึกษาชายและหญิง เมื่อมีปัญหา และเริ่มมีกิจกรรมการประกวดหอพักขึ้นในช่วงนี้ หลังจากนั้นในปี พ.ศ.2522 กองกิจการนักศึกษาได้จัดตั้งขึ้นโดยแยกงานกิจการนักศึกษาออกจากกองบริการการศึกษา งานหอพักนักศึกษาจึงเป็นงานงานหนึ่งที่สังกัดกองกิจการนักศึกษา จนถึงปัจจุบันมีสายงานการบังคับบัญชาภายในดังนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงสายงานการบังคับบัญชาของกองกิจการนักศึกษา และงานหอพักนักศึกษา

จากแผนภูมิที่ 3 หน่วยงานกองกิจการนักศึกษาขึ้นตรงต่อรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และอธิการบดีตามลำดับ และกองกิจการศึกษามีหน่วยงานย่อย 6 หน่วยงานคือ งานกีฬา งานบริการและสวัสดิการ งานธุรการ งานองค์การและกิจการ งานแผนและจัดหางาน และงานวินัยและปกครอง

งานหอพักนักศึกษาในปัจจุบัน ได้แบ่งหน่วยงานย่อยออกเป็น หน่วยหอพัก 9 หน่วย และ 1 หน่วยซ่อมบำรุง ทั้งหมดนี้ ขึ้นตรงต่อหัวหน้าสำนักงานหอพัก

สำหรับหน่วยงานในแต่ละฝ่าย ยกเว้นหน่วยซ่อมบำรุง ประกอบด้วยอัตรา
กำลังดังนี้

1. หัวหน้าหน่วย	เป็นข้าราชการระดับปริญญาตรีขึ้นไป บริหารงาน ภายในหน่วย ทำงานร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
จำนวน 1 คน	
2. เจ้าหน้าที่ประจำหน่วย	เป็นข้าราชการตำแหน่งพนักงานธุรการ ระดับ 2
จำนวน 1 คน	เป็นอย่างน้อย ปฏิบัติงานธุรการรับคำร้องของ นักศึกษา ควบคุมทะเบียนนักศึกษา ทะเบียนพัสดุ เช่นรักษากุญแจห้อง นำส่งจดหมายที่ส่งหอพัก
3. เจ้าหน้าที่ประจำหอพัก	เป็นลูกจ้างประจำหรือชั่วคราว มีหน้าที่ทำความสะอาด จำนวนประมาณ 3 คน สะอาดหอพัก ดูแลตกแต่งบริเวณหอพักโดยเฉพาะ ต่อหนึ่งหอพัก หอพักนักศึกษานึงมีเวลาปิด-เปิดหอ เจ้าหน้าที่ ต้องเข้าเวรอยู่ประจำหอพักเพื่อคอยปิด-เปิดหอ

นอกเหนือจากอัตรากำลังภายในหน่วยแล้ว ในแต่ละหอมีอาจารย์ที่ปรึกษา
คอยดูแล และให้คำปรึกษาแนะนำนักศึกษาในแต่ละหอ ช่วยแก้ปัญหาพร้อมกับหน่วย
ต่าง ๆ และหากปัญหานั้นมีความจำเป็นและรุนแรง ต้องนำเข้าประชุมหารือกับ
คณะกรรมการหอพักนักศึกษาเพื่อพิจารณาต่อไป โดยคณะกรรมการหอพักนักศึกษา
ประกอบด้วย

1. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ที่ปรึกษาหอพักทุกหอ	กรรมการ
3. ประธานหอพัก และรองประธานหอพัก	กรรมการ
จำนวน 2 คน	
4. หัวหน้ากองกิจการนักศึกษา	เลขานุการ
5. หัวหน้างานหอพักนักศึกษา	ผู้ช่วยเลขานุการ
- การทำงานจะดำเนินการภายใต้ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ว่าด้วยหอพักนักศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2521

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหอพักนักศึกษา

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับหอพักในประเทศ ส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยในด้านปัญหา
และความต้องการของนักศึกษา ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

ถนอมวงศ์ และคณะ (2523) ทำการวิจัยเรื่องการใช้เวลานอกเวลาเรียน

ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีของทุกคณะ พบว่าเมื่อมีเวลานอกเวลาเรียน สถานที่ภายนอกมหาวิทยาลัยที่นิสิตชอบไป ได้แก่ บ้านหรือหอพัก โรงภาพยนตร์หรือศูนย์การค้า เป็นต้น จึงนับได้ว่าการใช้เวลาส่วนใหญ่ของนิสิตนักศึกษาจะอยู่ที่หอพักมากกว่าที่อื่นใด ทั้งการกิน การนอน และการใช้เวลาว่าง การจัดสภาพหอพักให้เหมาะสม และเอื้ออำนวยต่อการพัฒนานิสิต จึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ และจากการวิจัยของ วุฒิพล (2524) เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 2 ที่อาศัยอยู่ในหอพักและนอกหอพักของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก็พบว่าบริเวณที่ตั้งของที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ทั้งที่อยู่ในและนอกหอพักของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดังนั้นอาคารสถานที่ของหอพักนักศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่สถาบันการศึกษาไม่ควรละเลยและควรสร้างให้เหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อสร้างสภาพที่ดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจให้กับผู้พักอาศัย

ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดบริการและสวัสดิการของหอพักนิสิตนักศึกษา เฉิดโหม (2518) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ และการบริหารหอพักเอกชนในกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2518 กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาในหอพักเอกชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จนถึงอุดมศึกษาจำนวน 315 คน พบว่าในการเลือกหอพักนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่คำนึงถึงความปลอดภัยมากที่สุด รองลงมาคำนึงถึงความสะอาด สิ่งแวดล้อม ค่าบริการหอพัก และการคมนาคม มีส่วนน้อยที่คำนึงถึงอาหารในหอพัก และในด้านการเลือกห้องนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่นิยมเลือกห้องพัสดุ เพราะต้องการมีเพื่อนรองลงมาเพราะประหยัดทรัพย์

เกื้อพันธ์ (2509) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจทัศนคติของนิสิตต่อบริการของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประชากรที่ศึกษาคือนิสิตที่พักอยู่ในหอพักนิสิตชาย และหอพักนิสิตหญิงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปีการศึกษา 2509 จำนวน 279 คน และ พักตร์พริ้ง (2518) ได้ทำการวิจัยเรื่องเดียวกันนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือนิสิตหอพักหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปีการศึกษา 2518 จำนวน 176 คน ผลการวิจัยได้ข้อค้นพบดังต่อไปนี้ ในด้านการบริการต่าง ๆ ที่หอพักจัด เกื้อพันธ์ พบว่าที่จัดได้ดีที่สุด คือ การจัดโต๊ะเขียนหนังสือให้นิสิตคนละโต๊ะ จัดคนทำความสะอาด ห้องน้ำห้องส้วมเสมอ การจัดห้องอาหารโดยเฉพาะ การจัดให้มีบริการรับจดหมายที่มีถึงนิสิต การมีโทรทัศน์ให้นิสิตดู การจัดให้มีงานรื่นเริงเป็นครั้งคราว การที่นิสิตขอร้องให้คนงานช่วยเหลือได้ภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ และการจัดคนยามอยู่เวรรักษาการณบริเวณหอพักกลางคืน ส่วน พักตร์พริ้ง พบว่าการจัดบริหารของหอพักสนองต่อความต้องการของนิสิตส่วนใหญ่ ทางด้านปัญหา และ

ข้อบกพร่อง เกื้อพันธ์ พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับบริการด้านการเก็บค่าบำรุงหอพัก และการจัดที่พักมากที่สุด ปัญหาเกี่ยวกับการปกครองและความสงบของหอพักนิสิตหญิง ส่วนใหญ่เห็นว่าอาจารย์แม่บ้านไม่เป็นกันเองกับนิสิต แต่นิสิตชายส่วนใหญ่เห็นว่า นิสิตหย่อนวินัย และไร้เสรีภาพจนไม่เกรงใจกัน ส่วน พักตร์พริ้ง พบว่าข้อบกพร่อง ที่ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขคือไม่ได้รับความสะดวกในการใช้ห้องน้ำห้องส้วม ไม่มีการซ่อมแซมทันที เมื่อมีการชำรุดหรือมีปัญหา เกี่ยวกับอุปกรณ์ในห้องน้ำ ไม่เห็น ด้วยการจับฉลาก เพื่อขออาศัยอยู่ต่อไป การบริการอาหารยังไม่ดีพอและในการ จัดบริการการใช้โทรศัพท์ติดต่อภายนอกยังไม่สะดวก ไม่ได้จัดหาอุปกรณ์สำหรับการ เล่นกีฬาให้นิสิตอย่างเพียงพอ ไม่มีมาตรการที่ดีสำหรับหนีและป้องกันอัคคีภัย ยังไม่ มีการกระตุ้นให้นิสิตรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ได้ดีพอ ประสบปัญหามากในด้าน เพื่อนร่วมห้อง ส่งเสียงรบกวนขณะได้อ่านหนังสือ และนิสิตมีส่วนร่วมในการเลือก อาจารย์ผู้ปกครองหอพักน้อย ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการบริการของหอพักนั้น เกื้อพันธ์ นรินทรพร พบว่าทั้งนิสิตหอพักนิสิตชาย และนิสิตหอพักนิสิตหญิง ส่วนใหญ่ เห็นว่าประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด คือการที่นิสิตได้รู้จักเพื่อนเพิ่มมากขึ้น

ประเทือง (2516) ได้ทำการศึกษาปัญหาและความต้องการของนิสิตที่อยู่ ประจําหอพักของวิทยาลัยวิชาการศึกษาในส่วนภูมิภาค ปีการศึกษา 2516 พบว่า นิสิตของทุกวิทยาลัยประสบปัญหา และความต้องการด้านสวัสดิการในระดับมาก และวิทยาลัยไม่ให้ความสนใจในการปรับปรุงหอพัก จัดบริการประกันสุขภาพ และ บริการข่าวสาร เช่น หนังสือพิมพ์ ห้องสมุด โทรทัศน์ ยังไม่เหมาะสม อุปกรณ์กีฬา น้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการ

ต่อมา พรจันทร์ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาของหอพักนิสิต จุฬาลงกรณ์ ตามความรับรู้ของผู้บริหารนิสิตหอพักเก่า และนิสิตหอพักปัจจุบัน พบ ว่าด้านบริการและสวัสดิการที่นิสิตปัจจุบัน ชายและหญิงรับรู้แตกต่างกัน ปัญหาที่นิสิต ชายมีมากกว่าคือ ความสะดวกของบริการน้ำใช้ ไฟฟ้าภายในหอพักการจัดบริการ น้ำดื่มที่สะอาด สภาพที่นอน ตู้เสื้อผ้า โต๊ะเขียนหนังสือในหอพักความสะดวกของ การจัดบริการรับจดหมาย ธนาณัติ พัสดุ และโทรเลข การบริการข่าวสาร หนังสือพิมพ์ การอำนวยความสะดวก เมื่อมีบุคคลภายนอกมาติดต่อ การจัดสวัสดิการด้านการ รักษาพยาบาล การจัดยามดูแลทรัพย์สิน และความปลอดภัย รวมทั้งการซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์และเครื่องใช้ที่ชำรุด ในด้านกิจกรรมโดยส่วนรวมเห็นว่ามีปัญหาน้อย แต่เมื่อแยกพิจารณาเป็นข้อ ๆ พบว่าปัญหาเรื่องการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ ด้านต่าง ๆ แก่นิสิตเป็นปัญหามาก ปัญหาความร่วมมือของนิสิตในการจัดกิจกรรม และความเหมาะสมของกิจกรรมมีปัญหาค่อนข้างมาก

ส่วนการสำรวจปัญหาของนักศึกษา คีซซ์ (2518) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจปัญหาของนักศึกษาที่อยู่ประจำหอพักของมหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ ปี พ.ศ. 2518 กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาคือ นักศึกษาหอพักมหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม ปีการศึกษา 2518 จำนวน 90 คน และ พบว่าปัญหาในหอพักมีดังนี้ คือ มีการเอาใจใส่ต่อการปรับปรุงหอพักน้อย จัดบริการข่าวสาร (หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์) มีน้อยไม่พอเหมาะกับจำนวนนักศึกษา ภายในหอพักยังไม่มีสถานที่สำหรับการพักผ่อน ยาบรรเทาปวดมีไม่เพียงพอ ห้องน้ำ ห้องส้วมไม่สะอาดเท่าที่ควร เพื่อนพักอาศัยรวมอยู่ด้วยยังบกพร่องในการดูแลรักษาผลประโยชน์ของเพื่อน คนงาน ภารโรง เจ้าหน้าที่ คนเฝ้ายาม คอยดูแลรักษา ของในหอพักมีน้อย

สำหรับ มังกร (2518) ได้ทำการสำรวจปัญหาในการศึกษาของนิสิตชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2517 - 2518 พบว่าการอยู่หอพักของมหาวิทยาลัย นิสิตประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดความสงบในหอพัก มีเสียงรบกวนทั้งเปิดวิทยุ การตะโกนด่าซึ่งกันและกัน ห้องพักแต่ละห้องมีนักศึกษาพักกันอยู่หลายคน หอพักเป็นแหล่งมั่วสุมการพนันและการดื่มสุรา การบริการไม่ดี รุ่นพี่รุ่นน้อง ไม่มีความเกรงใจกัน สภาพของหอพักทำให้ขี้เกียจเรียนหนังสือ

ในปี พ.ศ. 2531 นิภา วงษ์พิพัฒน์พงษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาหอพักนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีอยุธยา พบว่านโยบายการจัดหอพักนักศึกษา จัดเพื่อสวัสดิการให้แก่นักศึกษาต่างจังหวัด และเพื่อใช้หอพักเป็นเครื่องมือในการพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหอพักในด้านดังกล่าว พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดหอพักพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สองด้าน และไม่แตกต่างกัน 2 ด้าน ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหอพัก ไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับหอพักนักศึกษาของต่างประเทศแล้ว จะพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของนิสิตนักศึกษาที่ได้พักอยู่ในหอพักที่อำนวยความสะดวกสบาย มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนและมีกิจกรรมเสริมต่าง ๆ ทางด้านวิชาการ ส่วนการวิจัยในด้านปัญหาการจัดบริการสวัสดิการ และการจัดกิจกรรมในหอพักมีน้อย อาจจะเป็นเพราะทางหอพักในต่าง

ประเทศมีความพร้อมในด้านบริการทุกด้าน จึงทำให้นักวิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบของหอพักที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษา เพื่อจะได้หาแนวทางในการพัฒนารูปแบบหอพักให้สมบูรณ์มากที่สุด เช่น

Leydon (1960) ได้กล่าวถึงการวิจัยของวิทยาลัย Stephens เกี่ยวกับแผนการทดลองประสิทธิภาพของการอยู่หอพัก กับการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี หอพักที่ใช้ในการทดลองเป็นหอพักใหม่ ซึ่งมีที่ทำการของอาจารย์ ห้องเอนกประสงค์สำหรับการเรียนและการพักผ่อนด้วย โดยมีการวางแผนการใช้หอพักเป็นที่รวมกลุ่มนิสิตนักศึกษาและคณาจารย์ สำหรับโครงการเรียนในหอพักจะจัดขึ้นเป็นพิเศษแตกต่างจากโครงการเรียนปกติ โดยจะเปิดวิชาที่เป็นพื้นฐานในการเรียนของนิสิตนักศึกษาแต่ละคน และคณาจารย์ผู้สอนจะประสานงานกันอย่างใกล้ชิดสำหรับวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น จะเป็นแนวทางในการอธิบายถึงกิจกรรมในการวางแผนการศึกษาในหอพัก โดยคาดหวังไว้ว่าจะประสบความสำเร็จ วัตถุประสงค์ซึ่ง Leydon กล่าวไว้มี 11 ประการดังนี้คือ

1. สร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญา โดยคาดหวังว่านิสิตนักศึกษาจะเห็นคุณค่าของการเรียนด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต และมีความคิดก้าวหน้าวิทยาลัย หรือวิทยาลัยเป็นสถานที่ที่จะช่วยพัฒนาสติปัญญาโดยมีคณาจารย์เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ

2. เพื่อเร้าและอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ และความคิดสร้างสรรค์ในตัวนิสิตนักศึกษาแต่ละคน โดยจัดอาจารย์ให้ความช่วยเหลือตามความต้องการ และเปิดโอกาสให้ทำงานด้วยตนเองอย่างอิสระ

3. เพื่อผสมผสานการอยู่อาศัยในหอพักกับโครงการเรียนของนิสิตนักศึกษา โดยให้นิสิตนักศึกษาได้มีความรู้ว่าหอพักกับการเรียนเป็นสิ่งที่ดำเนินไปร่วมกัน

4. เพื่อค้นหารูปแบบใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน โดยอาจารย์ผู้สอนได้นำรูปแบบการสอนต่าง ๆ เข้ามาใช้ ซึ่งประสบผลสำเร็จและเป็นที่น่าพอใจอย่างมาก

5. เพื่อพัฒนาและทดลองวิธีการสอน โดยใช้โทรทัศน์วงจรปิด และโสตทัศนูปกรณ์ ตลอดจนเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

6. เพื่อศึกษาถึงการใช้กลุ่มสัมพันธ์ในการสอน ซึ่งจะช่วยทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ความเต็มใจต่อการแก้ปัญหาของกลุ่ม

7. การจัดความซับซ้อนในหลักสูตรและวิชาการต่าง ๆ โดยในแต่ละสัปดาห์จะมีการประชุม รายงาน และหาทางหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนต่าง ๆ

8. เพื่อทดลองใช้เวลาสำหรับการสอน การให้คำปรึกษา และกิจกรรมนอกห้องเรียน

9. เพื่อให้คณาจารย์มีความคล่องตัว สามารถยืดหยุ่น เวลาการสอน และเพิ่มเวลาในการฝึกฝนตนเองในด้านการสอนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

10. เพื่อผสมผสานการให้คำปรึกษากับงานการสอนของคณาจารย์

11. เพื่อทดลองการจัดโครงการห้องเรียนพิเศษ โดยเพิ่มความรับผิดชอบต่อนิสิตนักศึกษาให้มากขึ้น และใช้ห้องประชุมของหอพักให้สัมพันธ์กับโครงการเรียนผลการทดลองของโครงการนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี และเป็นนวัตกรรมที่น่าสนใจมาก

ต่อมา William (1970) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาโครงการในหอพักของมหาวิทยาลัย Denver กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตที่พักอาศัยในหอพักในมหาวิทยาลัยพบว่าโครงการด้านวิชาการ สามารถสร้างบรรยากาศในการพัฒนาสติปัญญาความรู้แก่นิสิตได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าจะไม่มีผลทำให้ผลการเรียนของนิสิตสูงขึ้นกว่าเดิมก็ตาม

และในปี ค.ศ.1977 Lojka (1977) ได้ทำการศึกษาถึงความแตกต่างของผลการเรียนของนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมในเวลาว่าง กับนิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม โดยเก็บข้อมูลจากนิสิตในหอพักของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ Kansas พบว่าที่พักอาศัยกับวิชาเอกไม่มีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ย แต่สำหรับการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมนั้น การเข้าร่วมกิจกรรมในหอพักเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อผลการเรียน โดยนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มชายหญิงจะมีผลการเรียนเฉลี่ยสูงกว่านิสิตอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่าจำนวนกิจกรรมที่เข้าร่วมกับผลการเรียนเฉลี่ยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hart และ Keller (1980) เรื่องสาเหตุของการเรียนตกต่ำของนิสิตปีที่ 1 ตามการรับรู้ของตนเองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คน ที่พักอาศัยอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยไมอามี ซึ่งมีผลการเรียนระดับ C ตลอดภาคเรียนแรก ผลการวิจัยพบว่า นิสิตหอพักบางส่วนรับรู้ปัจจัยของคุณภาพของการให้คำแนะนำทางวิชาการ การทบทวนบทเรียน และบรรยากาศหอพักเป็นสาเหตุของการเรียนไม่ดีของเขาด้วย

ส่วนในปี ค.ศ.1971 Murphy ได้ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติของหัวหน้านักศึกษาในหอพักเกี่ยวกับความสะดวกสบาย โปรแกรมผู้ดำเนินงาน ข้อบังคับและสภาพนักศึกษาของหอพักวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย โดยมุ่งสำรวจทัศนคติที่เหมือนกันและแตกต่างกันของหัวหน้านักศึกษาของหอพักต่าง ๆ จำนวน 657 คน จาก 82 สถาบัน แบ่งวิเคราะห์เป็น 2 พวก คือพวกที่แบ่งตามเขตทางภูมิศาสตร์ กับอีกพวก

หนึ่งวิเคราะห์รวมทั้งหมด รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลปรากฏว่านักศึกษา โดยส่วนรวมมีความพอใจในความสะดวกสบายที่ได้รับจากหอพัก แต่นักศึกษาที่อยู่ บริเวณทะเลสาบทั้ง 5 ชอบความสะดวกจากหอพักมากกว่าพวกที่อยู่ริมมหาสมุทร แอตแลนติกตอนใต้ นักศึกษาทุก ๆ ภาค มีความเห็นตรงกันว่า โปรแกรมต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมของหอพัก จัดได้ดี นักศึกษามีความเห็นในทางลบ ในเรื่องของ ภาษีอสังหาริมทรัพย์ และนักศึกษาหญิงพอใจหอพักในทุก ๆ ด้านมากกว่านักศึกษาชาย

เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศแล้ว จะเห็น ได้ว่าต่างก็เห็นความสำคัญของหอพักนิสิตนักศึกษาว่า เป็นสถานที่ที่สามารถพัฒนา นิสิตนักศึกษาได้ด้วยวิธีการปลูกฝังให้มีคุณธรรม จริยธรรม สร้างความพร้อมด้าน บุคลิกภาพ ด้านสังคมและอารมณ์ นอกเหนือจากการให้ความรู้เป็นพื้นฐานแล้ว แต่ ในประเทศไทยยังมีอุปสรรคในการพัฒนาหอพักนักศึกษาให้เต็มรูปแบบได้ เนื่องจาก สภาพความเจริญด้านเศรษฐกิจยังไม่ทัดเทียมกับต่างประเทศ ซึ่งมีความเจริญมาก กว่าและสามารถจัดรูปแบบของหอพักที่สมบูรณ์แบบ เพื่อรองรับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ได้ดีกว่า แต่อย่างไรก็ตามหากผู้บริหารสถานศึกษาในประเทศไทย ให้ความสำคัญ และความสนใจในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง โดยการให้บริการ สวัสดิการ จัด กิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษาอย่างเต็มที่ การบริหารงาน หอพักนักศึกษาก็จะประสบความสำเร็จได้เช่นกัน